

Keskkonnaamet

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

KESKKONNAHARIDUSE KOOSTÖÖVÕRGUSTIK

UURINGU LÕPPARUANNE

OÜ Cumulus Consulting
Tallinn 2012

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Valim ja küsitluse metoodika.....	4
1.1. Valimi moodustamine.....	4
1.2. Küsitluse metoodika.....	5
1.3. Uuringu meeskonna vaheline tööjaotus.....	5
2. Küsitluse tulemused.....	6
2.1. Respondentide taust	6
2.2. Seos keskkonnaharidusliku tegevusega ja potentsiaalne võrgustik	7
2.3. Potentsiaalsete võrgustiku liikmete hinnangud ja ootused.....	20
3. Ankeetküsimustiku kokkuvõte	36
4. Fookusgrupi intervjuu.....	39
4.1. Fookusgrupi läbiviimine.....	39
4.2. Fookusgrupi tulemused	39
5. Järeldused ja soovitusel	43
Lisad	45
Lisa 1. Küsitlusankeet	45
Lisa 2. Keskkonnaharidusliku tegevuse jaotus organisatsioonitüüpide kaupa	55
Lisa 3. Hinnangud erinevate tegevussuundade olulisuse kohta keskkonnateadlikkuse tõstmisel Eestis organisatsioonitüüpide kaupa.....	60
Lisa 4. Hinnangud koostööd takistavate tegurite olulisuse kohta.....	64
Lisa 5. Tulemused ootuste kohta konkreetsetele asutustele organisatsioonitüüpide kaupa	69
Lisa 6. Fookusgrupis osalenud	76

Sissejuhatus

Käesoleva uuringu eesmärgiks on luua tervikpilt keskkonnahariduse koostöövõrgustikust Eestis, kirjeldades võrgustikus osalejaid ja nende rolle.

Uuringut on rahastatud Inimressursi arendamise rakenduskava 2007-2013 raames Euroopa Liidu Sotsiaalfondi poolt kaasrahastatud programmist "Keskkonnahariduse arendamine". Uuring toetab programmi ühe alleesmärgi – toimib koostöövõrgustik keskkonna- ja säästva arengu hariduse süsteemseks arendamiseks formaal- ja mitteformaalhariduse koostöös - saavutamist.

Uuring koosnes kahest etapist – kvantitatiivuuringust ankeetküsitluse vormis ja fookusgrupina läbiviidud kvalitatiivuuringust. Kummagi etapi tulemused on esitatud omaette peatükkidena. Neile lisanduvad eraldi peatükina üldisemad järeldused ja soovitusel. Kasutatud ankeet on aruandele lisatud.

Aruandes kasutatakse läbivalt järgnevalt defineeritud mõistet:

- **mitteformaalne keskkonnaharidus** on käesoleva uuringu mõistes haridus, mis kujundab elanikkonna väärtushinnangud ja käitumisharjumused keskkonnasäästlikuks. (Keskkonnahariduse mõiste tõlgendamisel lähtutakse ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) säästvat arengut toetava hariduse strateegiast, mis on eesti keeles kättesaadav Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumi kodulehtedel).

Uuringu viis Keskkonnaameti tellimusel läbi konsultatsioonifirma OÜ Cumulus Consulting. Aruande koostasid Maari Põim (BA), Jaan Urb (MA) ja Mihkel Laan (MSc).

1. Valim ja küsitluse metoodika

1.1. Valimi moodustamine

Käesoleva uuringu sihtgrupi moodustavad keskkonna ja säästva arengu haridusega seotud asutused.

Valimi moodustamisel võeti aluseks, et see hõlmaks esinduslikku valikut:

1. asjakohastest riigiasutustest;
2. kohalikest omavalitsustest ja asjakohastest KOVide asutustest;
3. üldhariduskoolidest ja lasteaedadest;
4. kõrgkoolidest ja asjakohastest kõrgkoolide asutustest;
5. asjakohastest kutseõppeasutustest;
6. huvikoolidest sõltumata õiguslikust kuuluvusest;
7. asjakohastest mittetulundussektori esindajatest;
8. keskkonnahariduse keskustest.

Valimisse kaasati 2000 asutust. Valimisse kuulusid kõik Eesti kohalikud omavalitsused (226), üldhariduskoolid (568), koolieelsed lasteasutused (525) ja huvikoolid (459). Täiendavalt olid valimis esindatud Keskkonnaameti poolt välja pakutud asjakohased riigiasutused (Keskkonnaministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium ning nende allasutused , kokku 56), kolmanda sektori asutused (72), kutseõppeasutused (30), kõrgkoolid ja rakenduskõrgkoolid esindajad (kokku 21) ning keskkonnahariduse keskused (osalt esindatud riigiasutuste ja kolmanda sektori asutuste hulgas).

Valimi moodustamisel kasutati kontakte Eesti omavalitsusüksuste kodulehtedelt ja Eesti Hariduse Infosüsteemist (www.hm.ee/ehis/statistika.html) ja Eesti keskkonnahariduse keskuste veebilehelt (www.keskkonnaharidus.ee). Küsimustikud olid suunatud kas asutuste või nende allüksuste juhtidele või otseselt keskkonnaküsimuste eest vastutavatele inimestele.

Küsimustikule vastas kokku 568 respondenti (28% valimist), kõige arvukamalt esindatud grupid on lasteaiad, üldhariduskoolid (1.-12. klass), kohaliku omavalitsuse üksused, huvikoolid ja asjakohased kolmanda sektori esindajad (Tabel 1), kutseõppeasutused, kõrgkoolid, riigiasutused ja keskkonnahariduse keskused. Vastajate arv küsimuste 1-10 lõikes kõikus vähe.

Küsitlusankeedi küsimustele 11-27 vastas 77% respondentidest; 23% vastajate jaoks lõppes ankeet 10. küsimusega. Respondentide gruppide absoluutarvude põhjal on võimalik öelda, et statistilisi järeldusi on võimalik teha eelkõige arvukamalt esindatud gruppide tulemuste põhjal.

Tabel 1. Vastanute arv organisatsioonide tüüpide kaupa

Respondentide grupp	Valimi suurus	Vastanute arv	Vastanute%
Lasteaed	525	171	32,6%
Üldhariduskool	568	132	23,2%
KOV asutused	226	99	43,8%
Huvikool	459	48	10,5%

Mittetulundusühing, sihtasutus*	Kokku 222	46	53,2% (118 222-st)
Keskkonnaministeerium*		27	
HTM*		25	
Kutseõppeasutus*		7	
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)*		7	
Kõrgkool*		6	
Kokku	2000	568	28,4%

* Valimis polnud väiksemad grupid homogeensed, keskmiselt vastasid pooled muudest kontaktidest

Eelnevast tabelist lähtuvalt ei ole käesolevas uuringus võimalik statistilisi järeldusi teha kutseõppeasutuste, ettevõtete ja kõrgkoolide osas.

1.2. Küsitluse metoodika

Uuringu läbiviimisel oli ajavahemikus 28. veebruar-9. märts 2012 avatud veebipõhine küsitlusankeet, mis koosnes 27 küsimusest. Ankeedi vastused töödeldi programmiga SPSS.

Küsimustiku ülesehitamisel lähtuti järgmisest eesmärgipärasest struktuurist:

1. respondentide **tausta** kirjeldus (küsitlusankeedis vastavalt küsimused 1-4) hõlmab järgmisi aspekte: asutuse liik ning kuuluvus keskkonnahariduskeskuse hulka;
2. küsimused asutuste **keskkonnaharidusliku tegevuse** kohta ning potentsiaalse võrgustiku kirjeldamine (küsitlusankeedis vastavalt küsimused 5-10) hõlmab järgmisi aspekte: asutuse seos ja kokkupuude keskkonnaharidusega, keskkonnahariduslike tegevuste kirjeldus, koostöö teiste keskkonnaharidusega tegelevate asutustega ning teadlikkus keskkonnahariduse keskustest Eestis;
3. potentsiaalsete **võrgustikuliikmete hinnangute ja ootuste** kirjeldus (küsitlusankeedis vastavalt küsimused 11-27) hõlmab järgmisi aspekte: hinnangud keskkonnateadlikkuse tõstmise ja keskkonnahariduskeskuste koostöö kohta, koostööd takistavate tegurite määratlemine, ootused erinevatele asutustele keskkonnahariduskeskuste koostöö toetamiseks ning hinnangud potentsiaalse võrgustiku olemasolu, koosseisu ning vajalikkuse kohta.

1.3. Uuringu meeskonna vaheline tööjaotus

Uuringu meeskond koosnes 4 põhiliikmest:

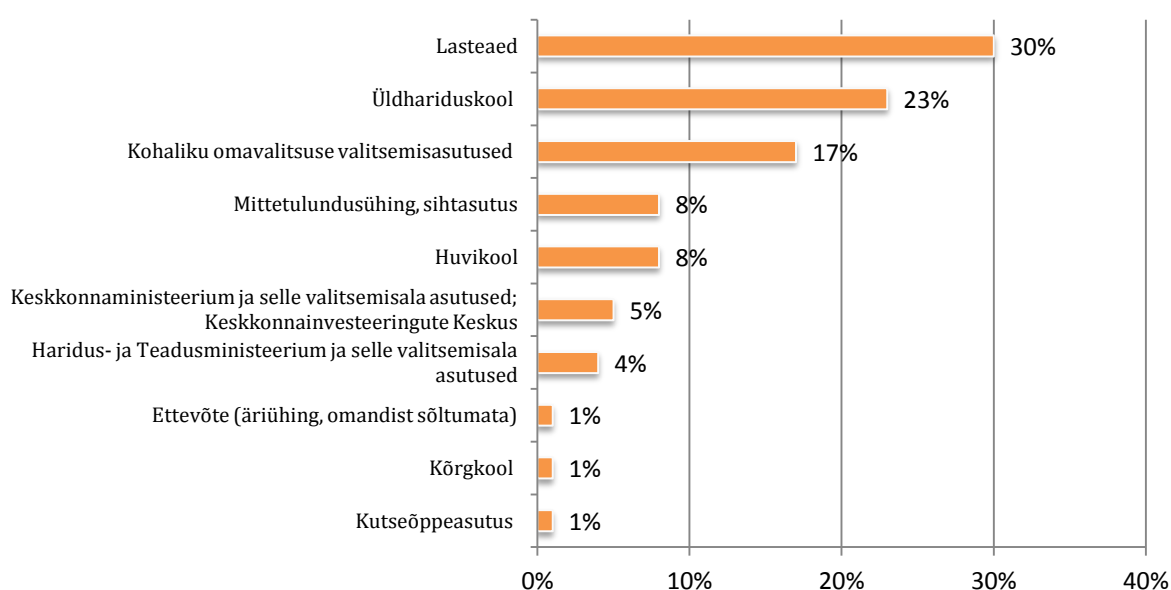
1. Mihkel Laan (MSc), OÜ Cumulus Consulting – roll: projektijuht, vastutav isik;
2. Maari Põim (BA), OÜ Cumulus Consulting – roll: valimi moodustamiseks andmebaasi koostamine, vaheraporti koostamine;
3. Jaan Urb (MA), OÜ Cumulus Consulting – roll: fookusgrupi raporti koostamine ning uuringu lõppraporti komplekteerimine;
4. Aado Keskaik (PhD), Tallinna Ülikooli Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi vanemteadur – roll: metoodika täpsustamine, ankeetide küsimustiku väljatöötamine, fookusgruppide metoodika täpsustamine;
5. Andres Kuusk (MA), Tartu Ülikooli majandusteaduskonna doktorant – roll: analüütik;
6. Tarmo Pikner (PhD), Tallinna Ülikooli Humanitaarinstituudi teadur – roll: võrgustiku osas uuringu meeskonna konsulteerimine ja järelduste tegemine.

2. Küsitluse tulemused

2.1. Respondentide taust

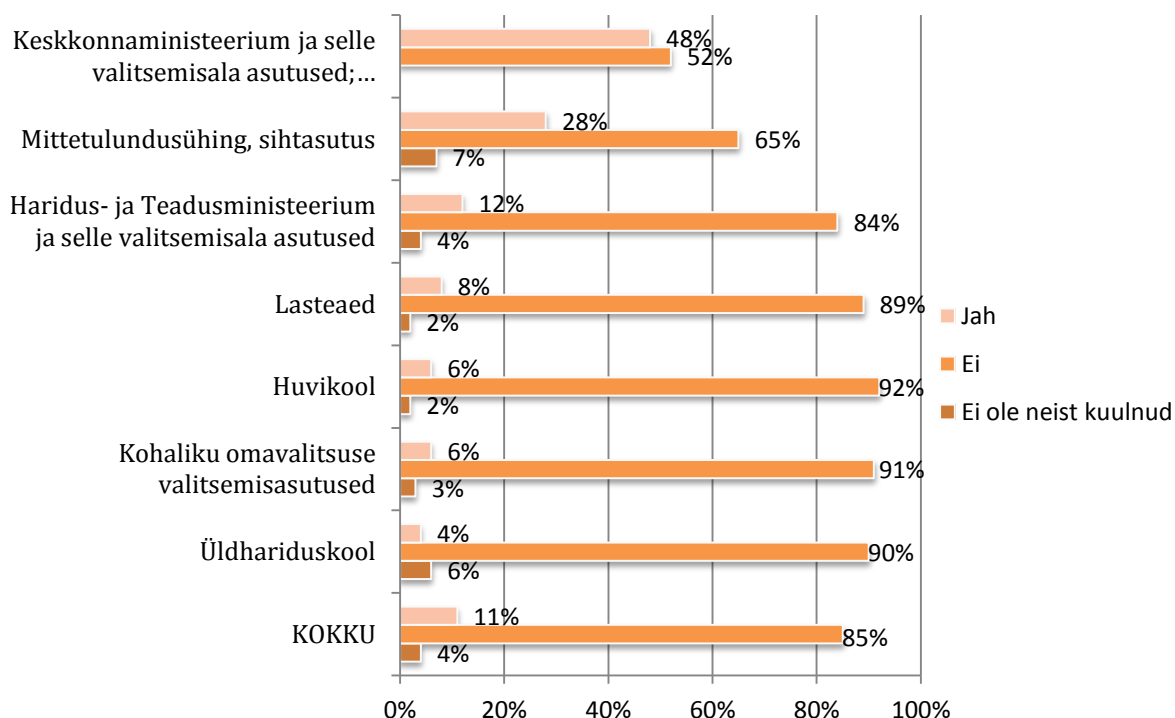
Uuringule vastas 568 respondenti, mis moodustab 28% uuringu valimist. 55% respondentidest esindavad formaalõppeasutusi (lasteaed, üldhariduskool, kutseõppeasutus, kõrgkool), 26% on määranud enda asutust avalikku sektorisse kuuluvana (ministeeriumide ja KOVide valitsemisasutused), 8% kolmanda sektori asutustena, 8% kuuluvad huvikoolide alla ja 1% on määranud end erasektori asutuseks (Joonis 1).

Joonis 1. Asutused liikide kaupa (%)

11% respondentidest väitis enda asutuse kuuluvat keskkonnahariduse keskuste hulka (Joonis 2). 48% (suurim osakaal) Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutustest (sh Keskkonnainvesteeringute Keskus) peab ennast keskkonnahariduse keskuseks. 92% huvikoolidest, 91% kohalike omavalitsuste valitsemisasutustest ning 90% üldhariduskoolidest ennast keskkonnahariduse keskusena ei määratle. 4% respondentidest väidab, et pole tuttav sellise määratlusega nagu keskkonnahariduse keskus ning sagedamini kuuluvad sellised asutused mittetulundusühingute või sihtasutuste hulka.

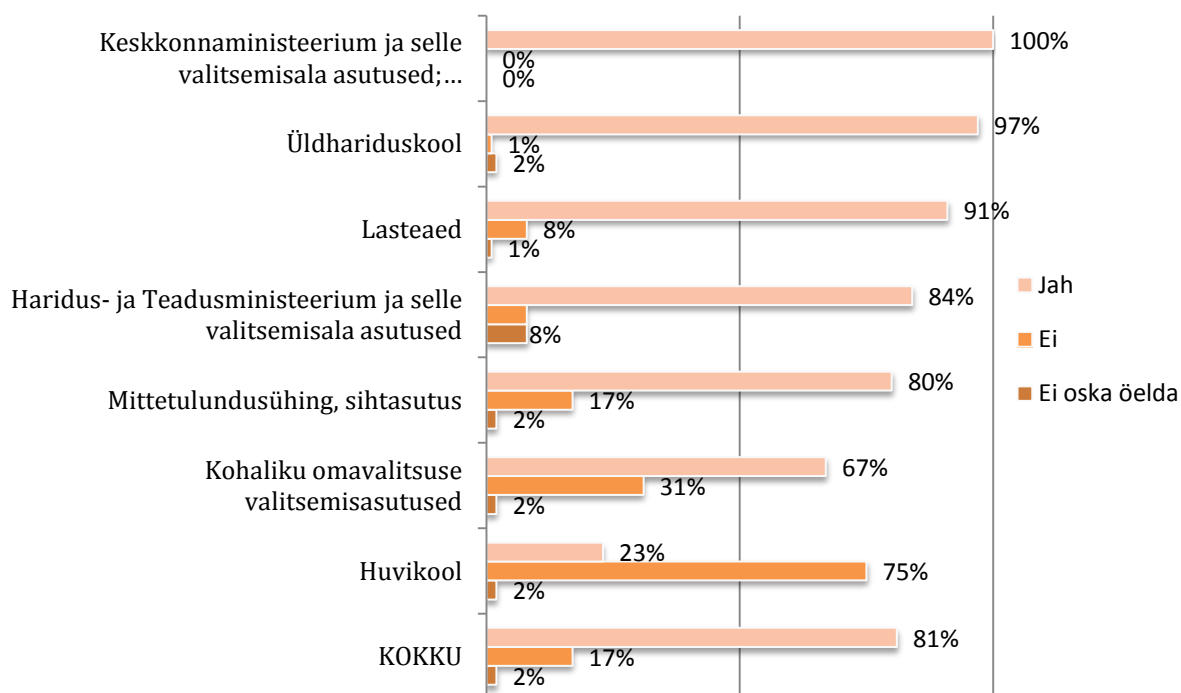
Joonis 2. Kuuluvus keskkonnahariduse keskuste hulka (%)

2.2. Seos keskkonnaharidusliku tegevusega ja potentsiaalne võrgustik

81% respondentidest leiab, et nende asutus on seotud või kokku puutunud keskkonnaharidusega (Joonis 3). 100% Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutustest (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) on seotud või kokku puutunud keskkonnaharidusega, samuti on vastav näitaja kõrge üldhariduskoolide (97%) ja lasteaedade (91%) puhul. 17% respondentidest väidab, et nende asutusel pole keskkonnaharidusega kokkupuudet. Kõige sagedamini esineb seda vastusevarianti huvikoolide esindajate seas (75%), samuti ei ole kokkupuudet keskkonnaharidusega ligi kolmandikul kohaliku omavalitsuse üksustest (31%). 2% respondentidest ei oska öelda, milline on nende asutuse seos keskkonnaharidusega. Sagedamini (8% juhtudest) on tegemist Haridus- ja Teadusministeeriumi ja selle valitsemisala asutustega.

Joonis 3. Respondentide asutuste seos keskkonnaharidusega (%)

Suurem osa küsitlusele vastanutest (69%) on organisatsioonide juhid või juhi asetäitjad (Tabel 2). 14% respondentidest on allüksuste või üksuste juhid. Vähim (6%) on respondentide seas esindatud otseselt keskkonnaküsimuste eest vastutavad töötajad.

Tabel 2. Respondentide ametipositsioon asutuses (%)

Juht või juhi asetäitja	Allasutuse või üksuse juht	Keskkonnaküsimuste eest vastutav töötaja	Muu positsioon
69%	14%	6%	11%

Küsimustiku kuuendale küsimusele (asutuse roll keskkonnaharidusega kokkupuutel), mis oli keerukam, jättis umbes 30% küsimustele 1-10 vastanutest vastamata. Tabelis 3 on välja toodud küsimusele nr 6 vastajad.

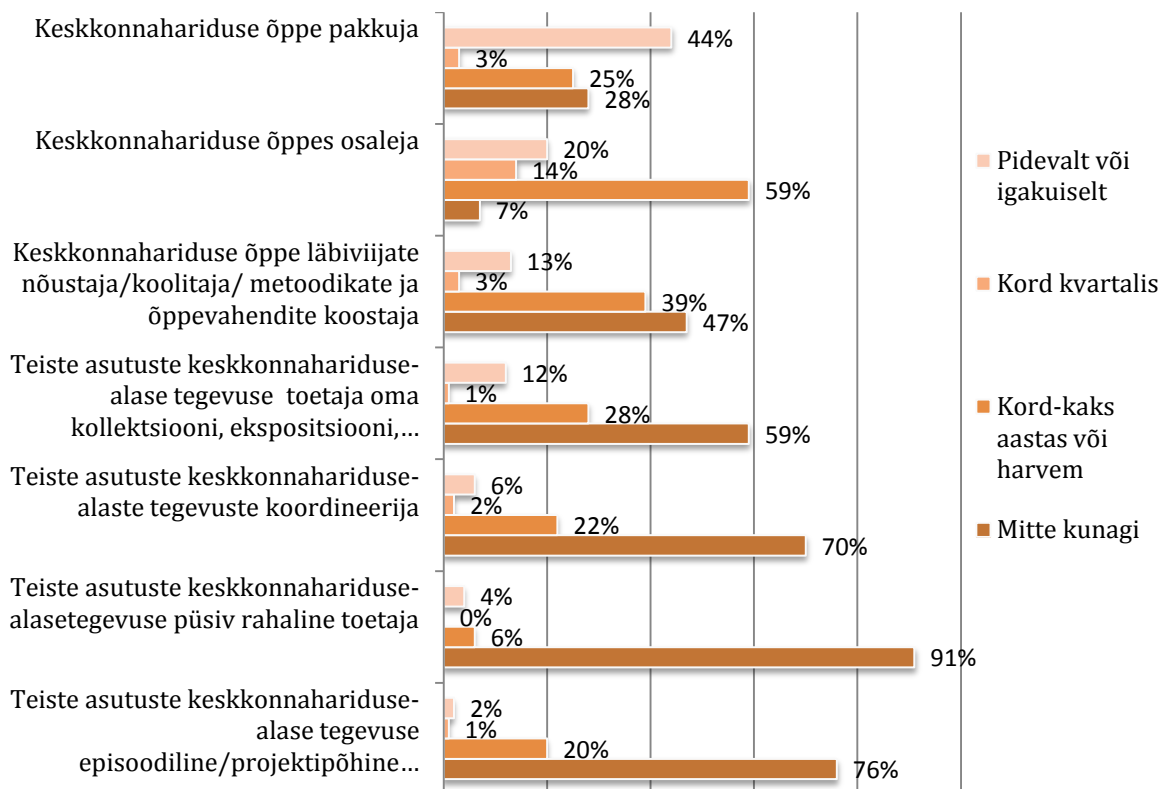
Tabel 3. Vastanute absoluutarvud gruppide lõikes (6. küsimus)

Respondentide grupid	Arv
Kutseõppeasutus	5
Kõrgkool	5
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	7
Huvikool	15
HTM	18
Keskkonnaministeerium	25
Mittetulundusühing, sihtasutus	41
KOV asutused	66

Üldhariduskool	103
Lasteaed	116

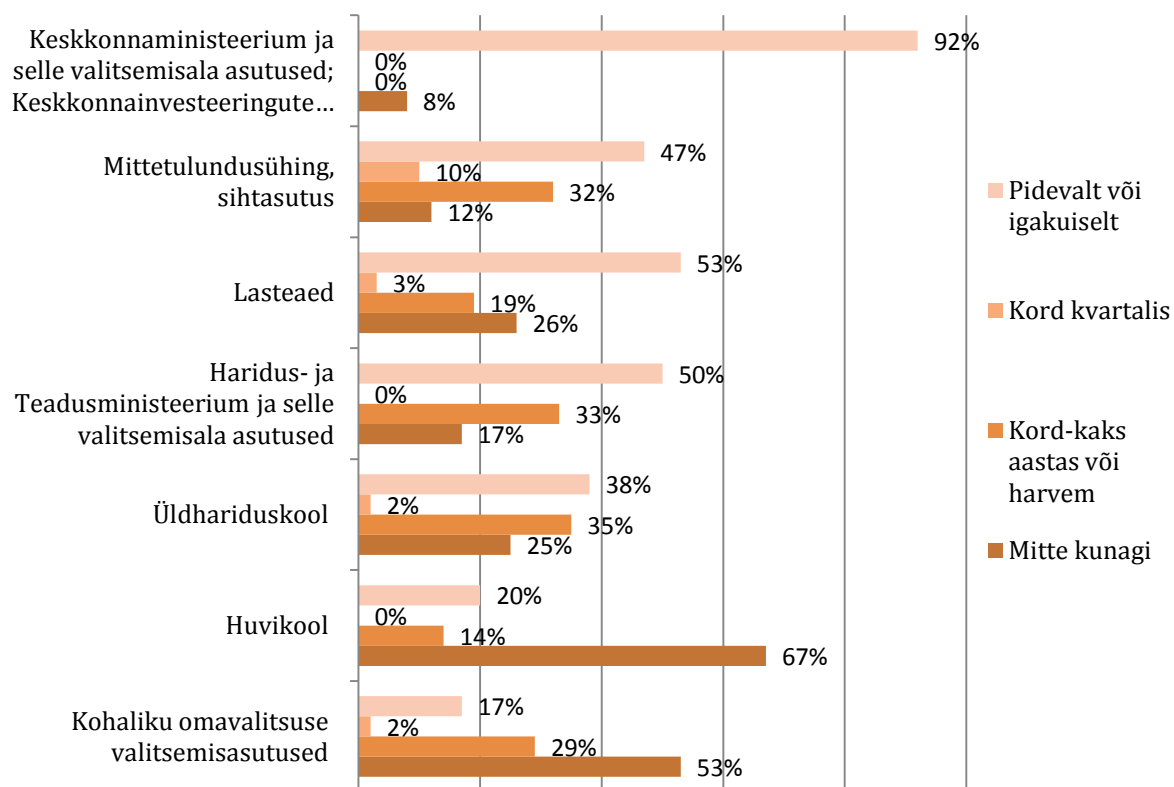
Respondendid, kelle asutusel on pidev kokkupuude keskkonnaharidusega, identifitseerivad end sagedamatel juhtudel (44%) keskkonnahariduse õppe pakkujate või keskkonnahariduse õppes osalejatena (20%) (Joonis 4).

Joonis 4. Keskkonnaharidusliku tegevuse jaotus (%)

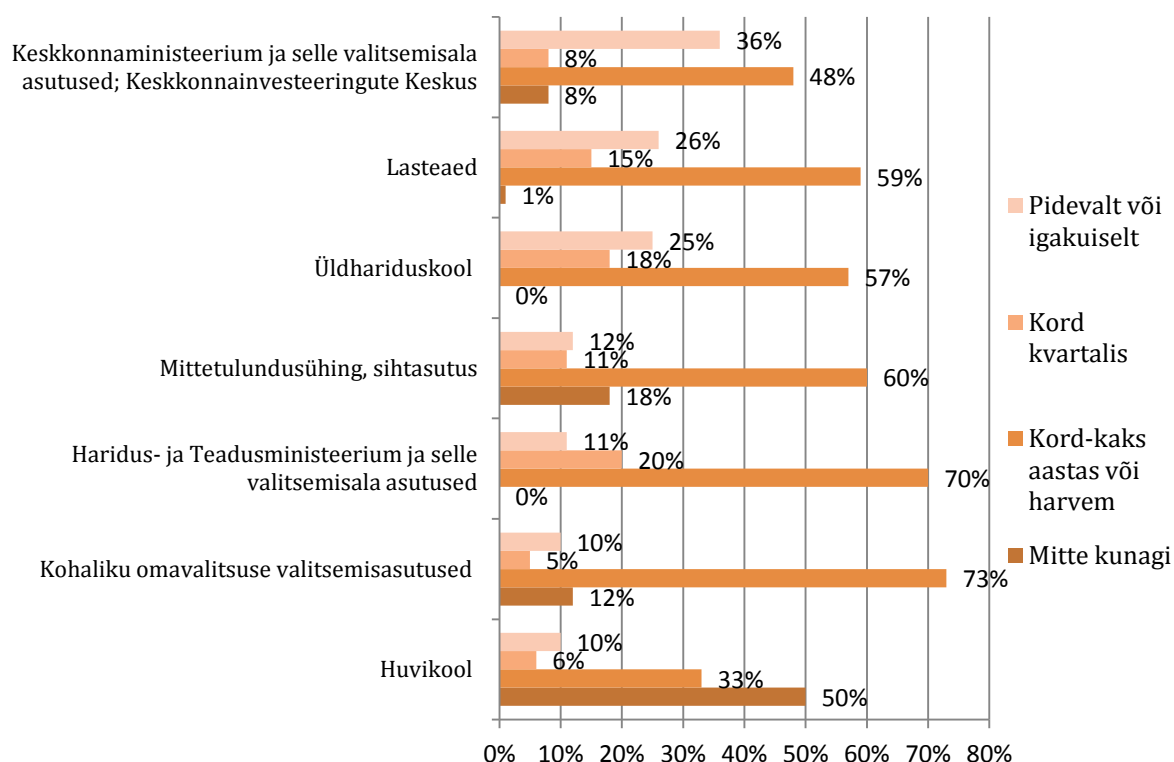
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) on kõige rohkematel juhtudel (92%) pidevalt või igakuiselt seotud või kokku puutunud keskkonnahariduse valdkonnaga **keskkonnaharidusliku õppe pakkuja** rollis. Üldhariduskoolide esindajatest on pidevalt või igakuiselt seotud keskkonnaharidusliku õppe pakkumisega 38% respondente. Mitte kunagi pole selles rollis keskkonnaharidusega kokku puutunud 67% huvikoole ja 53% kohalike omavalitsuste valitsemisasutusi. Keskkonnahariduslike tegevuste jaotuse üldtulemused on välja toodud Joonisel 5. Täpsema ülevaate keskkonnaharidusliku õppe pakkumisest organisatsioonitüüpide kaupa on võimalik leida lisast 2.

Joonis 5. Seotus keskkonnaharidusliku õppe pakkumisega respondentide gruppide lõikes (%)

Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) on 36% juhtudel pidevad keskkonnahariduslikus õppes osalejad ning 26% lasteaedadest määratleb end samuti pideva keskkonnahariduslikus õppes osalejana. Kord-kaks aastas osaleb 57% üldhariduskoolide ning 70% Haridus- ja Teadusministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste esindajatest keskkonnahariduslikus õppes. Mitte kunagi ei ole keskkonnahariduslikus õppes osalenud pool (50%) huvikoolidest.

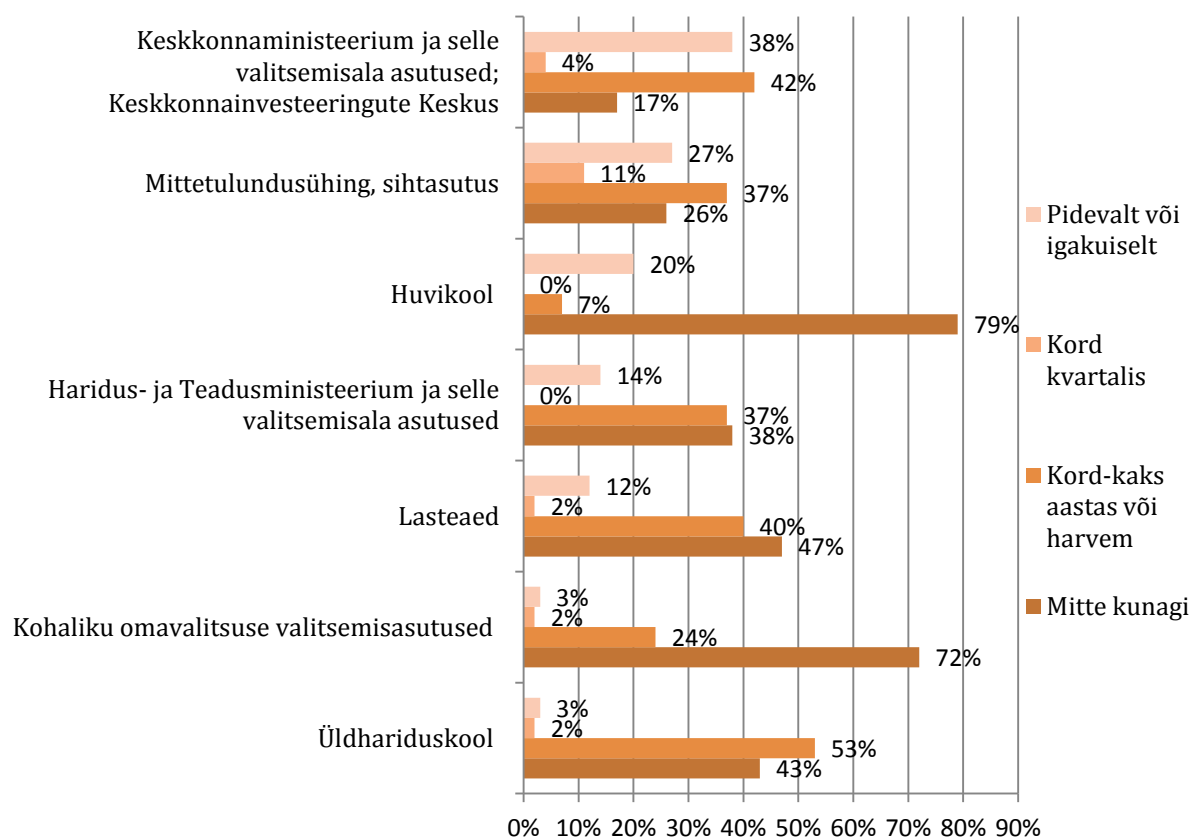
Joonis 6. Seotus keskkonnaharidusliku õppe osalemisega respondentide gruppide lõikes (%)

33% respondentidel on ette tulnud keskkonnaharidusliku õppe läbiviijate nõustamist, koolitamist ning metoodikate ja õppevahendite koostamist. Üldhariduskoolide esindajatest puutub keskkonnaharidusliku õppe läbiviijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamisega pidevalt või igakuiselt kokku 3% respondente. Lasteadadest puutub sellega pidevalt või igakuiselt kokku 12% respondentidest. 38% Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste esindajatest (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) on pidevalt või igakuiselt seotud või kokku puutunud keskkonnaharidusliku õppe läbiviijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamisega (Joonis 7).

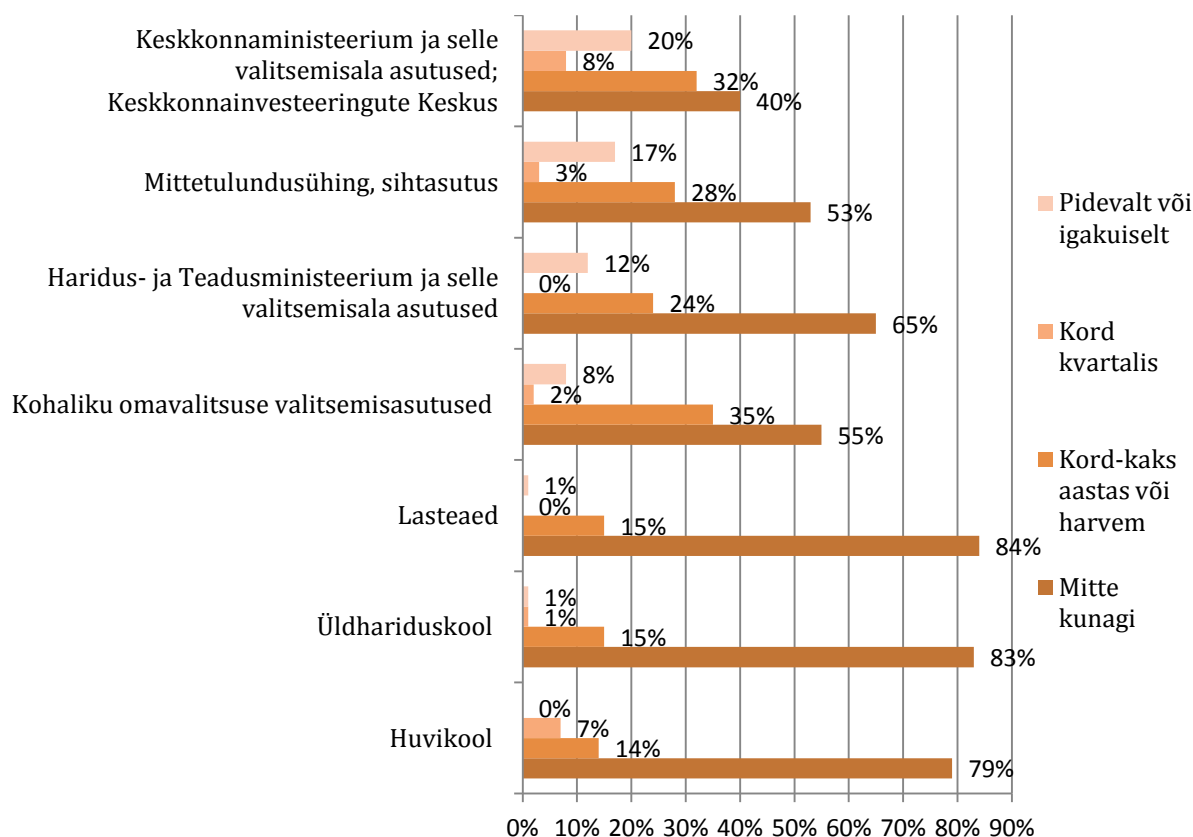
79% huvikoolidest ning 72% KOVidest pole sellisel viisil keskkonnahariduses osalemisega kunagi kokku puutunud.

Joonis 7. Seotus keskkonnaharidusliku õppe läbiviijate nõustamise, koolitamise ja metoodikate ning õppevahendite koostamisega respondentide gruppide lõikes (%)

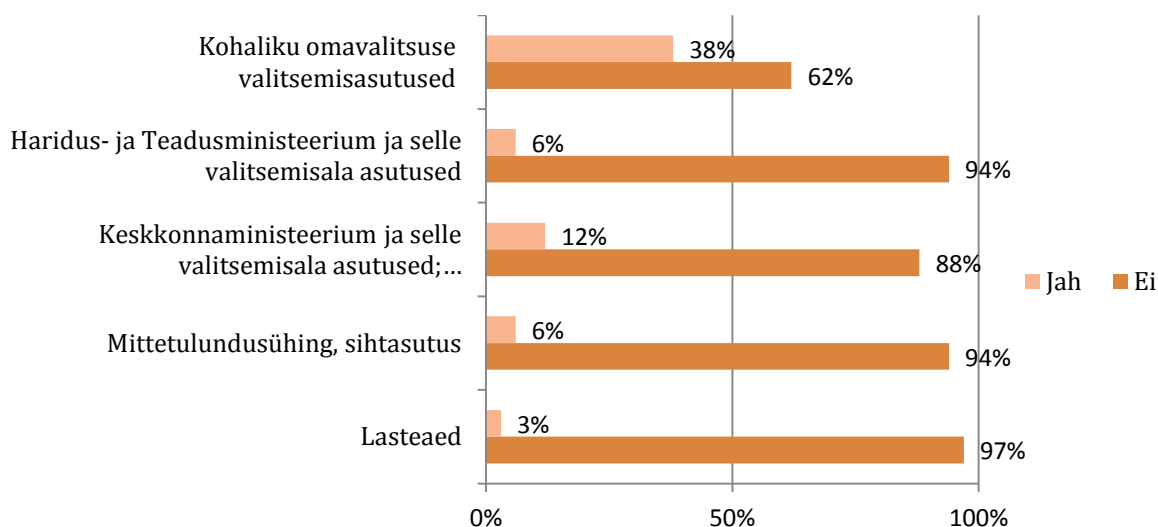
Pidevalt või igakuiselt on teiste asutuste keskkonnahariduse-alaste tegevuste koordineerimisega seotud või kokku puutunud 38% ja kord kvartalis 8% Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutustest (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) (Joonis 8). Mitte kunagi pole seda rolli täitnud 47% lasteaedadest, 43% üldhariduskoolidest ja 79% huvikoolidest.

Joonis 8. Seotus teiste asutuste keskkonnahariduse-alaste tegevuste koordineerimisega respondentide gruppide lõikes (%)

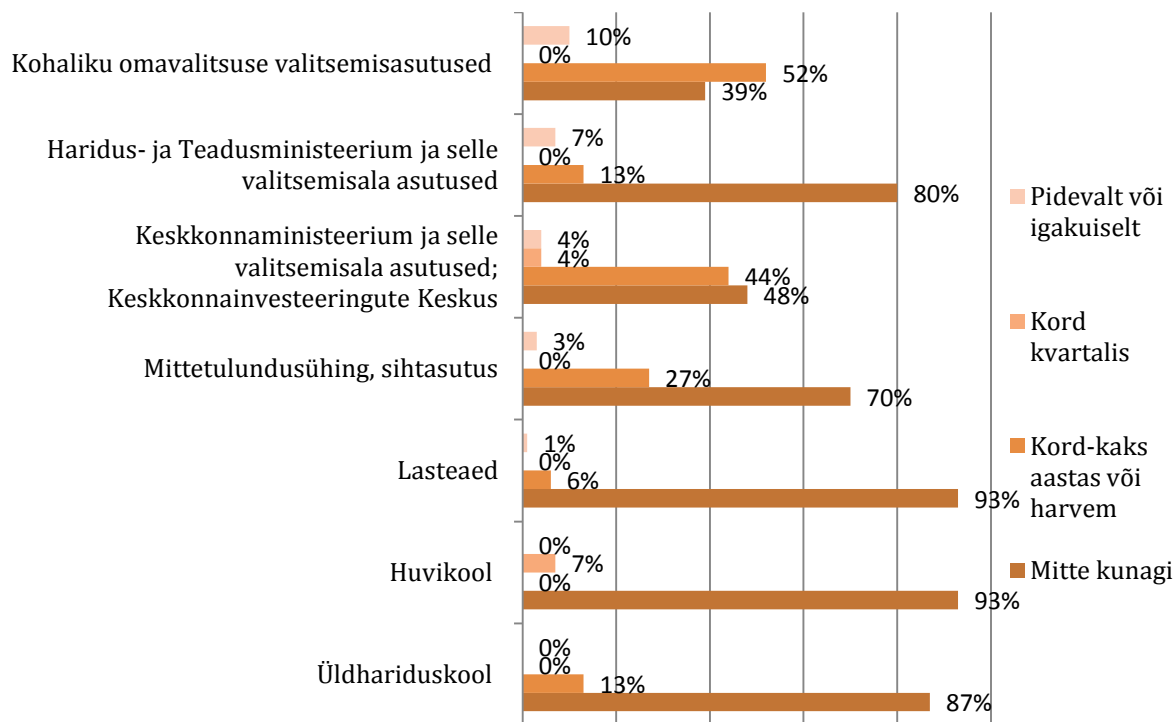
38% kohaliku omavalitsuse valitsemisasutustest on pidevalt või igakuiselt seotud või kokku puutunud teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetamisega (Joonis 9). Mitte kunagi pole seda rolli täitnud ükski küsimusele vastanud (100% juhtudest) üldhariduskoolidest ega huvikoolidest ning nende tulemusi pole joonisel 9 seetõttu kajastatud.

Joonis 9. Seotus teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetamisega respondentide gruppide lõikes (%)

Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutustest on tegelenud teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetamisega pidevalt 10%, kord-kaks aastas või harvem 52%, seega on kokku u 60% vastanud KOVidest vastavaid tegevusi rahaliselt toetanud (Joonis 10). Mitte kunagi pole selle rolli täitmisega olnud seotud 93% lasteaedadest ning sama määr huvikoolidest.

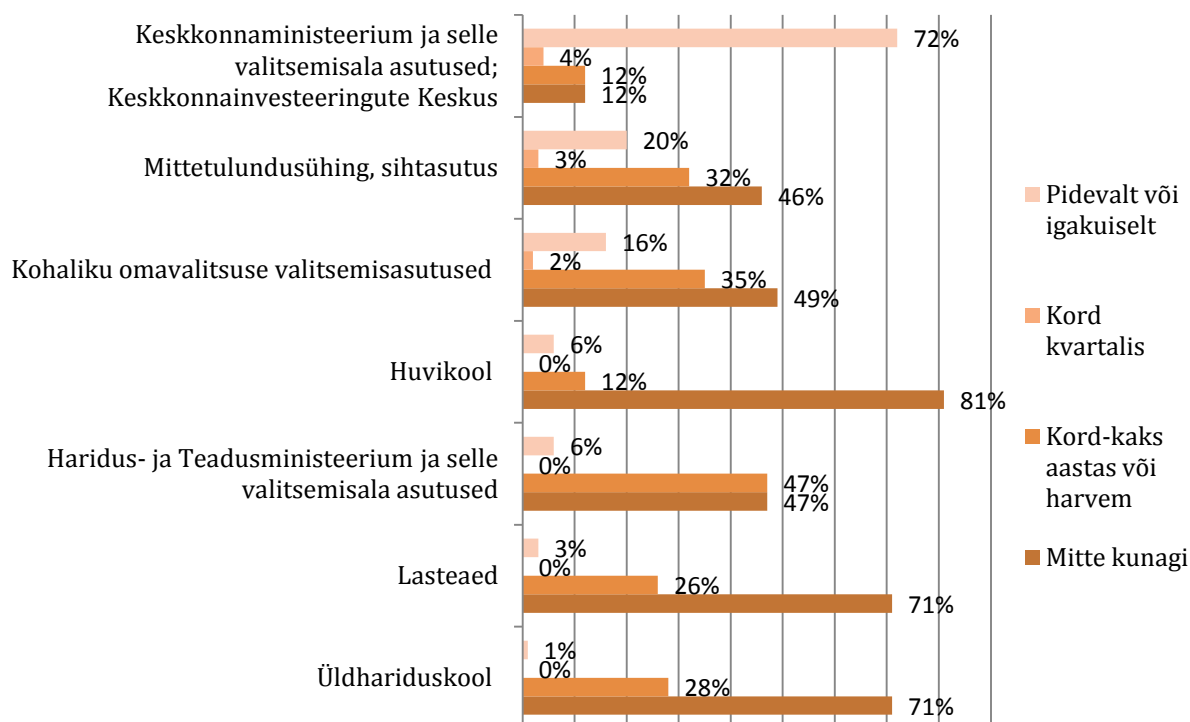
Joonis 10. Seotus teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetamisega respondentide gruppide lõikes (%)

72% Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutustest (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) on pidevalt seotud või kokku puutunud teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetamisega oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vmt (Joonis 11).

Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutustest täidab pidevalt seda rolli 16% respondentidest, kord kvartalis 2%, kord-kaks aastas ja harvem 35% ning mitte kunagi 49% vastanutest. 81% huvikoolidest pole seda rolli kunagi täitnud.

Joonis 11. Seotus teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetamisega oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vmt respondentide gruppide lõikes (%)

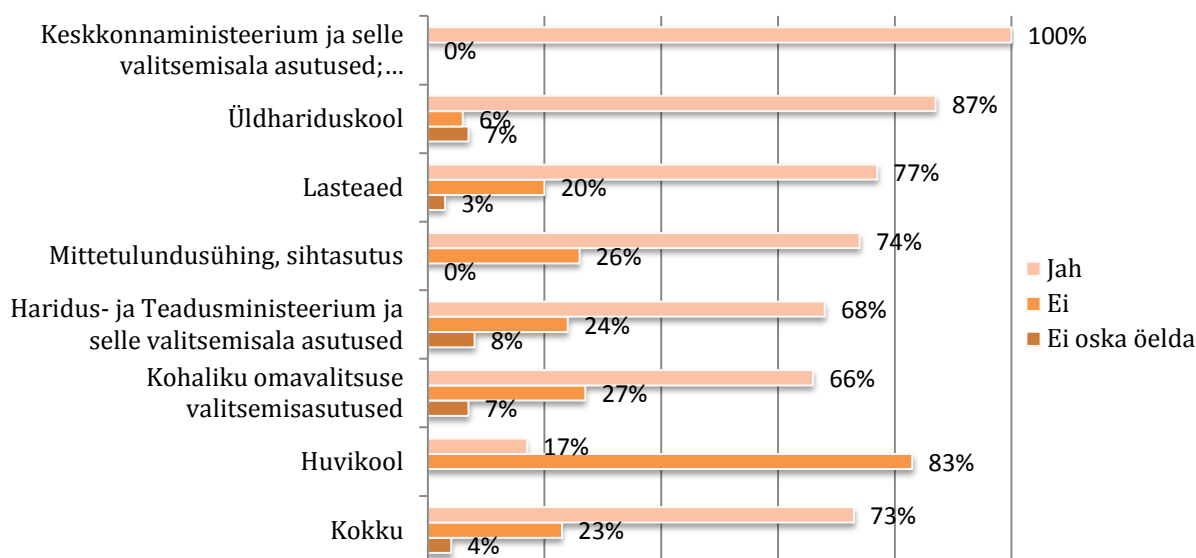
Kokkuvõttes esineb kõige vähem neid respondente, kes identifitseerivad end teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetajana (2%) ja teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana (3%). 91% asutustest ei ole kunagi olnud seotud teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetamisega, 76% respondentide seast ei tegele teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetamisega, 70% vastanutest ei tegele teiste asutuste keskkonnahariduse-alaste tegevuste koordineerimisega, 59% respondentidest ei ole kunagi teiste asutuste keskkonnahariduse-alast tegevust toetanud oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga või muuga ning 47% vastajatest ei ole tegelenud keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustamise, koolitamise ega metoodikate ja õppevahendite koostamisega.

Küsimuse juures paikneval vabade vastuste väljal väljendasid respondendid, et nende asutus tegeleb keskkonnaharidusliku õppe pakkumisega, osaletakse keskkonnahariduslikes projektides ning kirjutatakse projekte, toetatakse teisi asutusi nende keskkonnahariduslikus tegevuses, tegeletakse muude keskkonnahariduse edendamist ja teadvustamist toetavate tegevustega (näiteks meedias, uurimistöö läbi viimise ja selle tulemuste levitamise kaudu) ning osaletakse ise keskkonnaharidus-alases õppetöös.

Vastates küsimusele, kas teie asutus on viimase aasta jooksul suhelnud keskkonnahariduse teemal teiste asutustega, vastas kõige enam respondente (73%) jaatavalt (Joonis 12). Kõige enam (100% juhtudel) on viimase aasta jooksul keskkonnahariduse teemal teiste asutustega suhelnud Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused, sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus. 87% juhtudel on

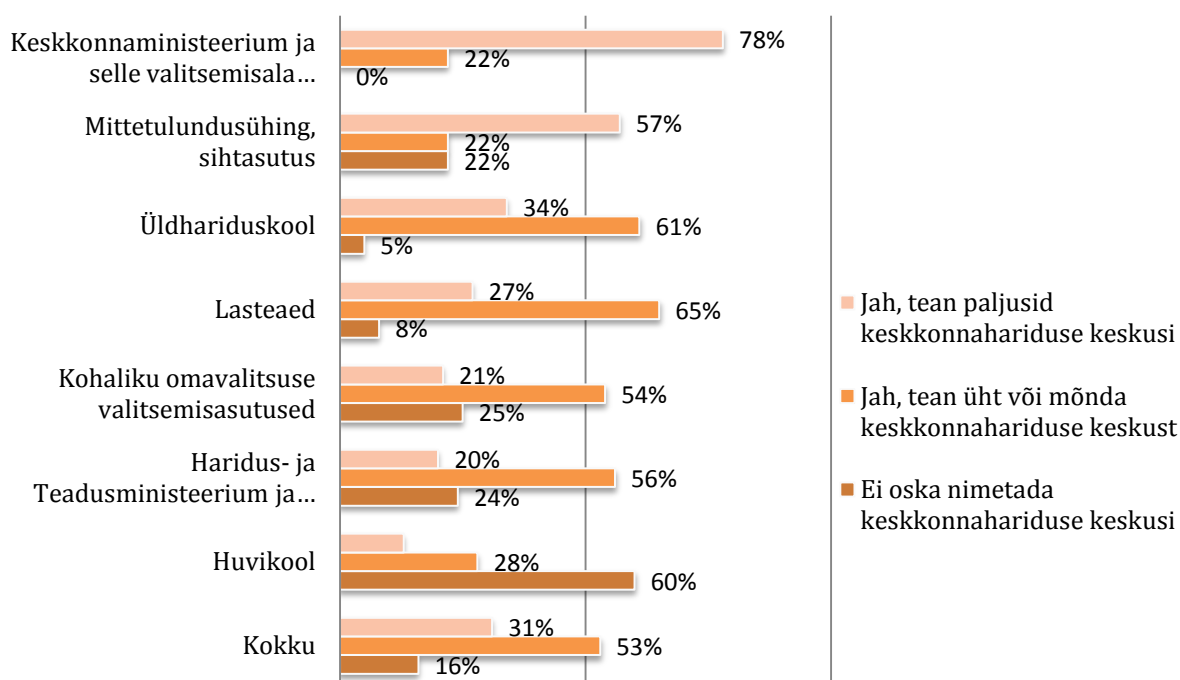
viimase aasta jooksul keskkonnahariduse teemal teiste asutustega suhelnud üldhariduskoolid. 23% asutustest pole keskkonnahariduse teemal teiste asutustega viimase aasta jooksul suhelnud. Kõige vähem on keskkonnahariduse teemadel viimase aasta jooksul teiste asutustega suhelnud huvikoolid (83% ei olnud suhelnud). 4% respondentidest ei oska öelda, kas nad on viimase aasta jooksul keskkonnahariduse teemadel suhelnud.

Joonis 12. Suhtlus teiste asutustega keskkonnahariduse teemadel viimase aasta vältel (%)

Üht või mitut Eesti keskkonnahariduse keskust oskab nimetada enamus, 53% respondentidest (Joonis 13). 31% respondentidest väidab, et teab paljusid keskkonnahariduse keskusi ning 16% ei oska nimetada keskkonnahariduse keskusi. 60% huvikoolidest ei oska nimetada ühtki keskkonnahariduse keskust.

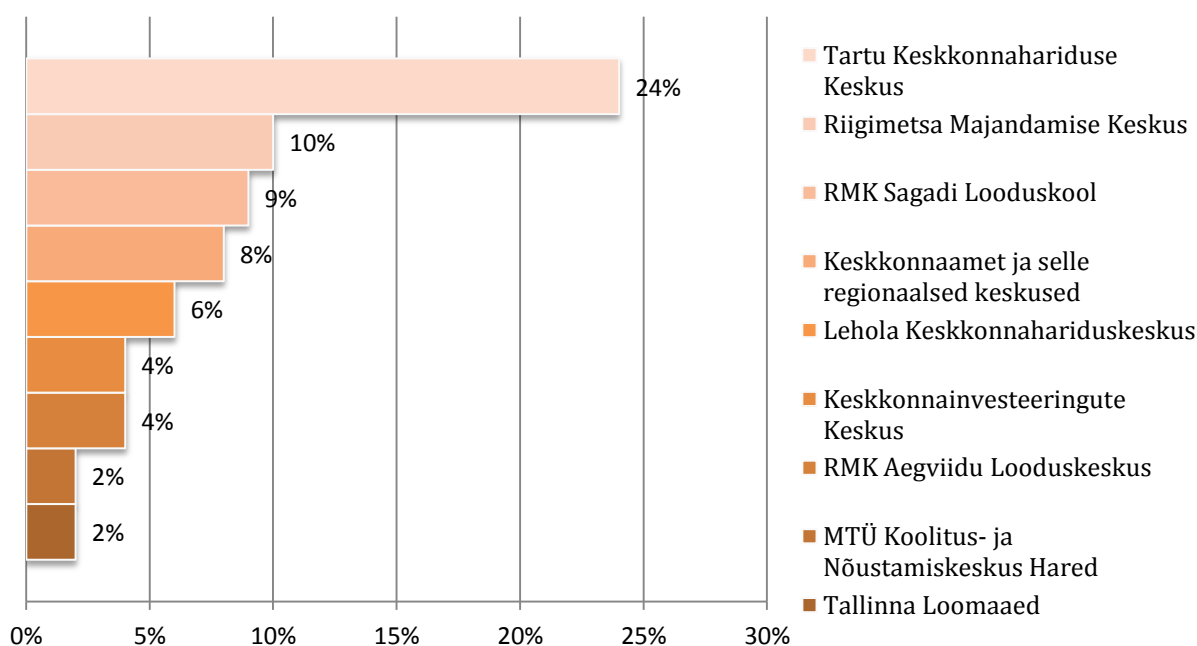
Joonis 13. Respondentide teadlikkus keskkonnahariduse keskustest (%)

Kõige sagedamini nimetatud asutused, mida respondendid teavad keskkonnahariduse keskustena, on Tartu Keskkonnahariduse Keskus (24%), Riigimetsa Majandamise Keskus (10%), RMK Sagadi Looduskool (9%) ning Keskkonnaamet ja selle regionaalsed keskused (8%) (Joonis 14). Sagedamini nimetatud asutustest olid 5 keskkonnahariduse keskused (SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus, RMK Sagadi Looduskool, Lehola Keskkonnahariduskeskus, RMK Aegviidu Looduskeskus, Tallinna Loomaaed). Sagedasti esines üldnimetusi, näiteks Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) ning Keskkonnaamet ja selle regionaalsed keskused, mida võib põhimõtteliselt vastavuseks lugeda. Keskkonnahariduse keskustena mainiti siiski ka selliseid asutusi, mis keskkonnahariduse keskuste alla ei kuulu, sagedamini mainitute seast on võimalik esile tuua Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) ning MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus Hared.

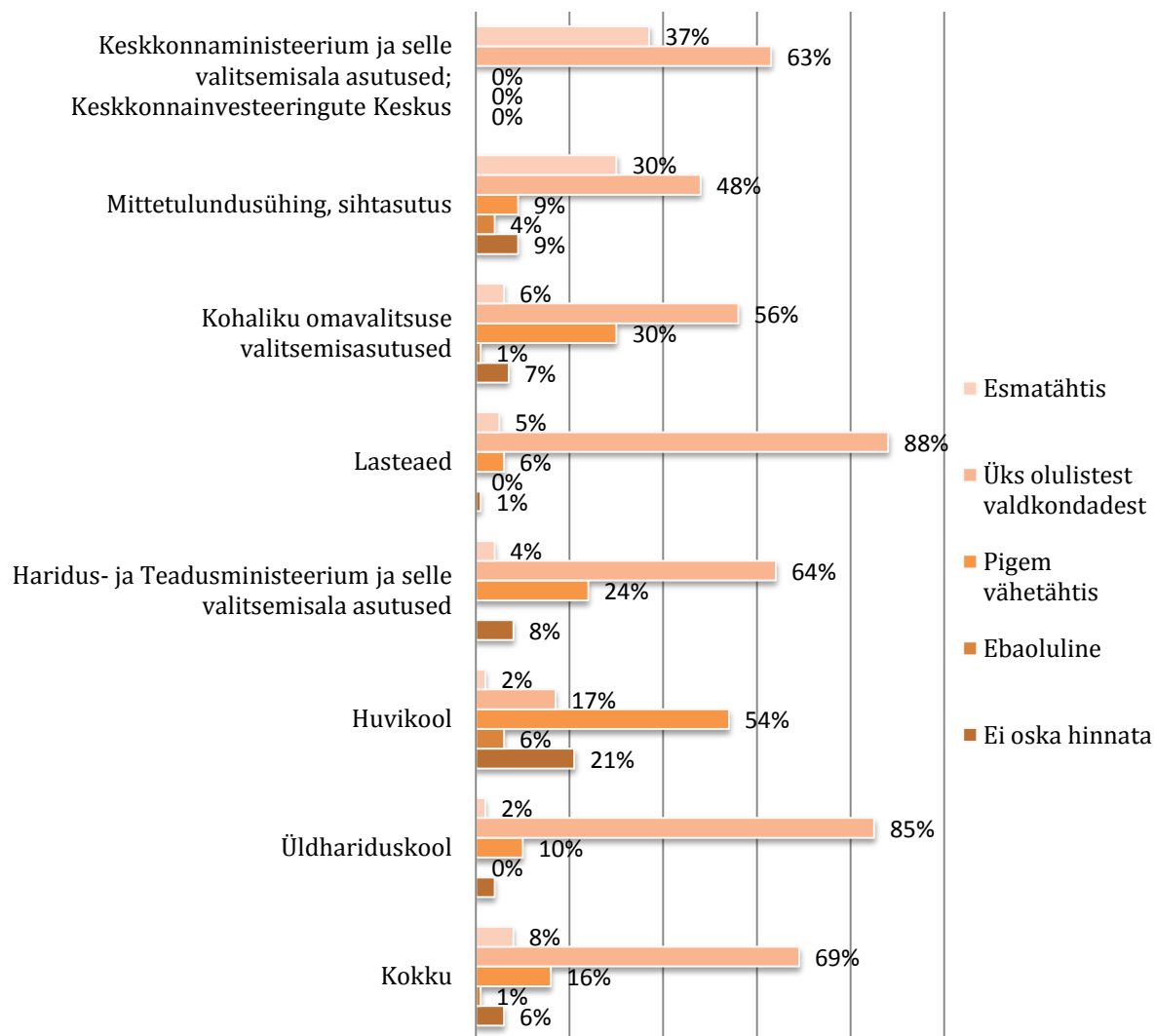
- SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus **(115 juhul nimetatud)**
- RMK **(45 juhul nimetatud)**
- RMK Sagadi Looduskool **(39 juhul nimetatud)**
- Keskkonnaameti regionaalsed keskused **(36 juhul nimetatud)**
- Lehola Keskkonnahariduskeskus **(27 juhul nimetatud)**
- KIK **(23 juhul nimetatud)**
- RMK Aegviidu Looduskeskus **(18 juhul nimetatud)**
- Hared **(11 juhul nimetatud)**
- Tallinna Loomaaed **(11 juhul nimetatud)**

Joonis 14. Sagedamini nimetatud keskkonnahariduse keskustena tuntud asutused (%)

Neid respondente, kes leiavad, et keskkonnaharidus ja keskkonnateadlikkuse temaatika on nende asutuse jaoks esmatähtis või üks olulistest valdkondadest, on 77% (Joonis 15). Esmatähtsaks hindab keskkonnahariduse temaatikat 37% Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutustest (sealhulgas Keskkonnainvesteeringute Keskus) ning 30% mittetulundusühingute ja sihtasutuste esindajatest. Üheks oluliseks valdkonnaks hindab keskkonnahariduse temaatikat 88% lasteaedadest, 85% üldhariduskoolidest. Pigem vähetähtsaks hindab temaatikat sagedamini 54% huvikoolidest. Keskkonnahariduse temaatika olulisusele ei oska hinnangut anda 21% huvikoolidest.

Joonis 15. Keskkonnahariduse temaatika olulisus respondentide asutuse tegevuse seisukohast (%)

2.3. Potentsiaalsete võrgustiku liikmete hinnangud ja ootused

Alates küsimustiku 11. küsimusest on respondentide absoluutarvude pilt organisatsioonigruppide kaupa muutunud võrreldes küsimusteblokiga 1-10, kuna 23% respondentide jaoks lõppes küsimustik 10. küsimusega (Tabel 4).

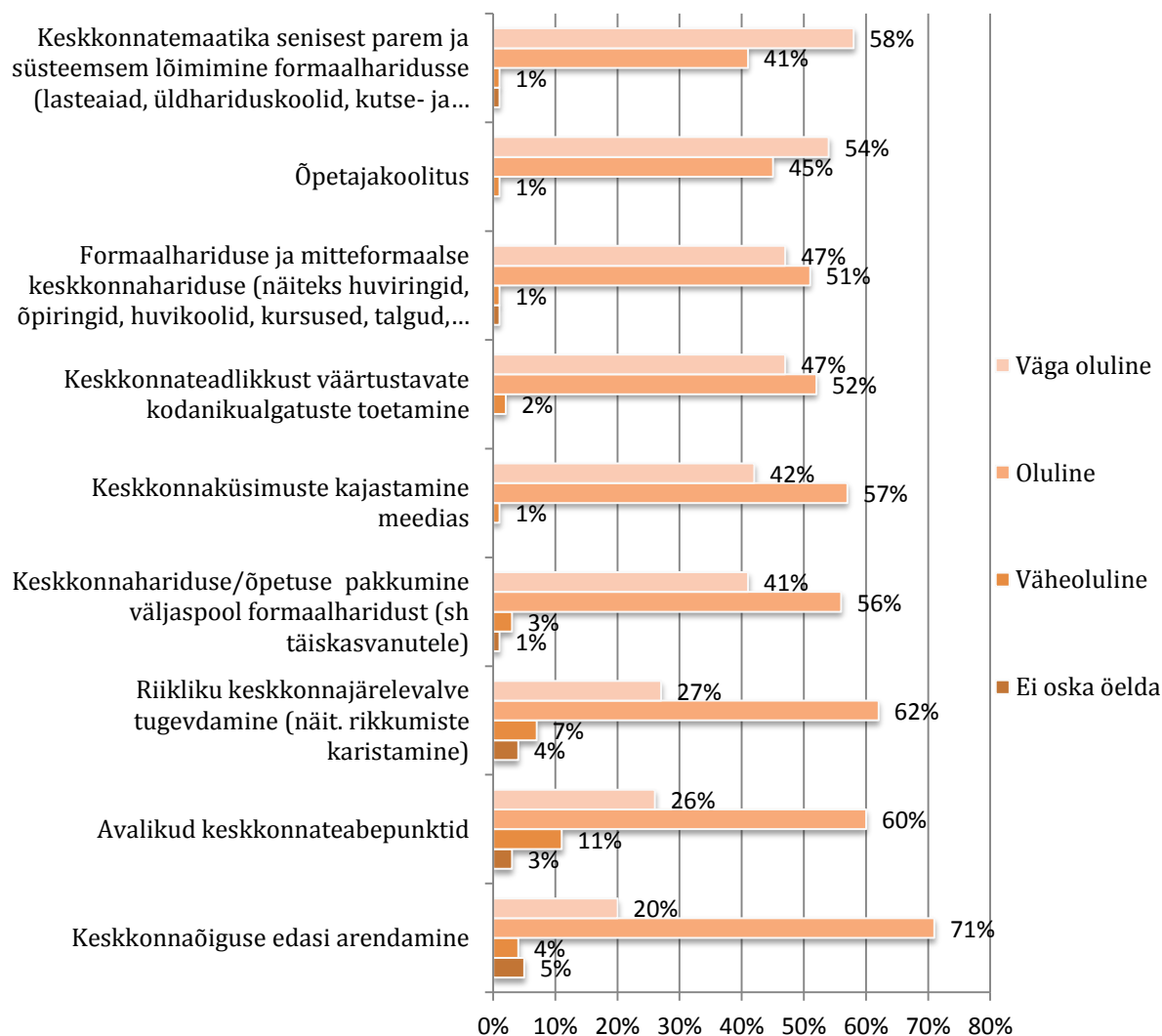
Tabel 4. Absoluutarvud respondentide gruppide lõikes (11. küsimus)

Respondentide grupid	Arv
Lasteaed	145
Üldhariduskool	114
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	58
Mittetulundusühing, sihtasutus	36
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeringute Keskus	27
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	17
Huvikool	10
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	6
Kutseõppeasutus	4
Kõrgkool	4

Kõige enam respondente (58%) arvab, et olulisim tegevussuund Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel on keskkonnatemaatika senisest parem ja süsteemsem lõimimine formaalharidusse (lasteaiad, üldhariduskoolid, kutse- ja kõrgkoolid) (Joonis 16). Väga oluliseks peetakse ka õpetajakoolitust (54%), formaalhariduse ja mitteformaalse keskkonnahariduse (näiteks huviringid, õpiringid, huvikoolid, kursused, talgud, matkad, seminarid, tegevused jm) lõimimist (47%) ning keskkonnateadlikkust väärtustavate kodanikualgatuste toetamist (47%).

Vähem oluliseks peavad respondendid avalike keskkonnateabepunktide loomist (11%), riikliku keskkonnajärelevalve tugevdamist (näiteks rikkumiste karistamist) (7%) ning keskkonnaõiguste edasi arendamist (4%).

Joonis 16. Respondentide hinnangud erinevate tegevussuundade osatähtsusele Eestis keskkonna- teadlikkuse tõstmiseks (%)

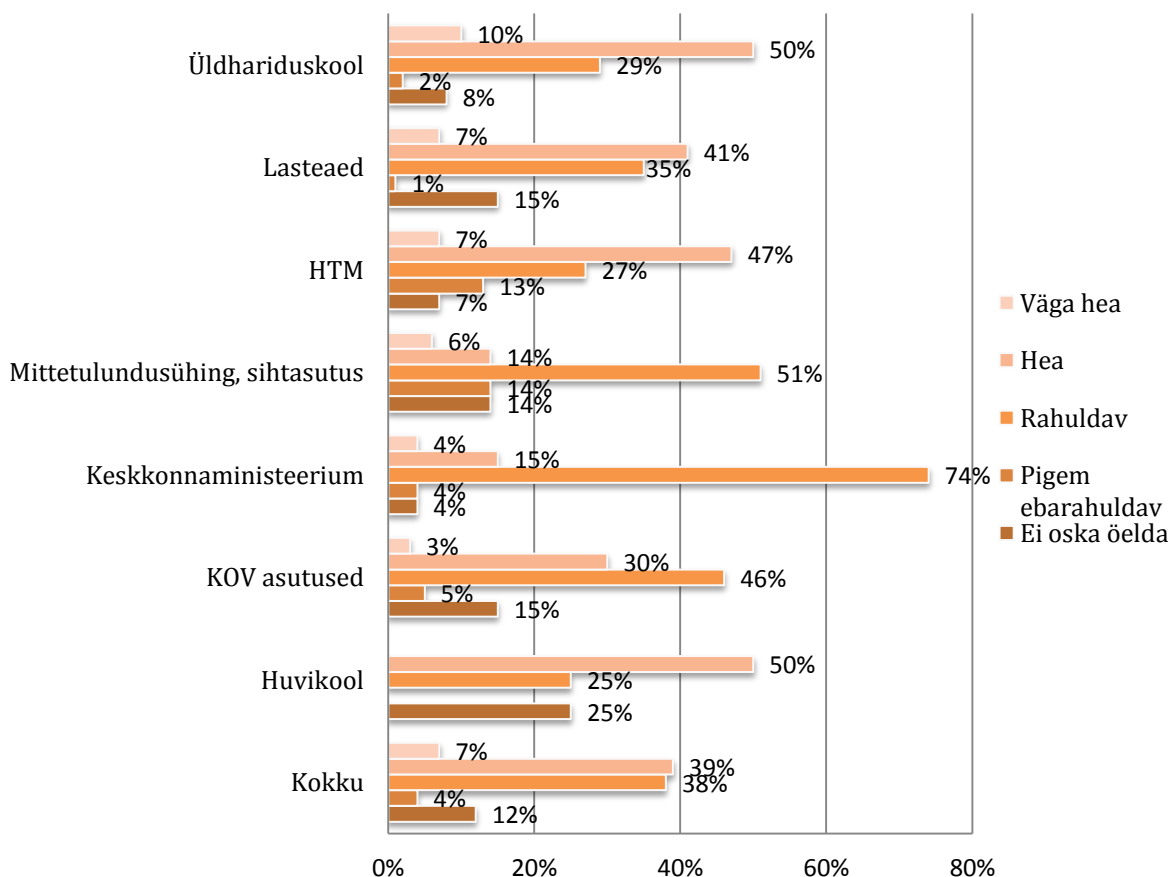
- Riikliku keskkonnajärelevalve tugevdamist (näiteks rikkumiste karistamist) peab oluliseks üldhariduskoolidest 66%, lasteadeadest 61%, KOVide asutustest 59% ja mittetulundusühingutest ning sihtasutustest 56%.
- Keskkonnaõiguse edasi arendamist peab oluliseks tegevuseks üldhariduskoolidest 77%, lasteadeadest 72%, mittetulundusühingutest ning sihtasutustest 64% ja KOVide asutustest 64%.
- Keskkonnatemaatika senisest paremat ja süsteemsemat lõimimist formaalharidusse (lasteaiad, üldhariduskoolid, kutse- ja kõrgkoolid) peavad väga oluliseks tegevuseks mittetulundusühingutest ja sihtasutustest 89%, Keskkonnaministeeriumi esindajatest ja ministeeriumi valitsemisasutustest 85% ja lasteadeadest 61%.
- Keskkonnahariduse (-õpetuse) pakkumist väljaspool formaalharidust, sealhulgas täiskasvanutele peab väga oluliseks tegevuseks 81% MTÜsid ja sihtasutusi ja oluliseks 67% lasteadea, 59% üldhariduskooli ning 54% KOVide asutusi.
- Formaalhariduse ja mitteformaalse keskkonnahariduse (näiteks huviringid, õpiringid, huvikoolid, kursused, talgud, matkad, seminarid, tegevused jm) lõimimist hindab väga oluliseks tegevussuunaks Keskkonnaministeeriumi

esindajatest ning ministeeriumi valitsemisala asutustest 78% ning 75% MTÜdest ja sihtasutustest.

- Õpetajakoolitust peab väga oluliseks tegevussuunaks Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmise nimel 78% MTÜdest ja sihtasutustest ning 63% lasteaedade.
- Keskkonnateadlikkust väärtustavate kodanikualgatuste toetamist peab väga oluliseks MTÜdest ja sihtasutustest 69% ning oluliseks hindab seda tegevussuunda üldhariduskoolidest 63% ja KOVide asutustest 62%.
- Keskkonnaküsimuste kajastamist meedias peab väga oluliseks tegevussuunaks MTÜdest ja sihtasutustest 64% ning oluliseks üldhariduskoolidest 67%, KOVide asutustest 66% ning lasteaedade 57%.
- Avalike keskkonnateabepunktide loomist peab oluliseks lasteaedade 65%, üldhariduskoolidest 60% ja KOVide asutustest 54%.

Väga heaks hindab Eesti formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd 7% vastajatest (Joonis 17). Kõige enam, 39% respondentidest hindab koostööd üldiselt heaks ning 38% respondentidest hindab koostööd rahuldavaks. 50% üldhariduskoolidest ja 41% lasteaedade hindab tänast koostööd heaks, samas kui 74% Keskkonnaministeeriumi esindajatest ja ministeeriumi valitsemisala asutustest hindab koostööd rahuldavaks.

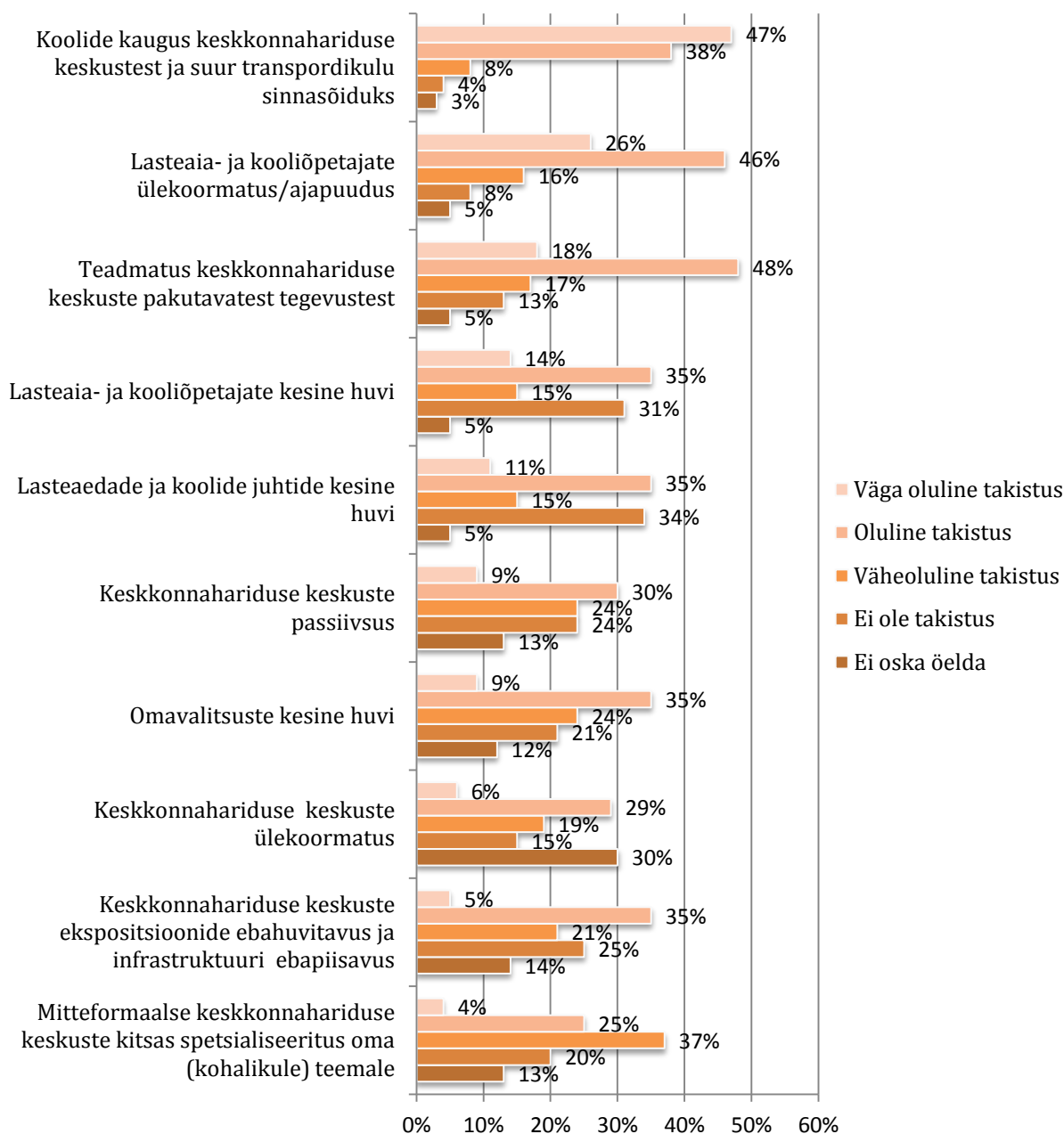
Joonis 17. Respondentide hinnang keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostöö kohta (%)

Andes hinnangu, millised tegurid pärsivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd ning kuivõrd olulised need takistavad tegurid on, leiavad respondendid, et väga olulised takistused on koolide kaugus keskkonnahariduse keskustest ja suur transpordikulu sinnasõiduks – 47% respondentidest leiab selle olevat väga oluline takistus ja 38% respondentidest oluline takistus (Joonis 18). 26% respondentidest peavad väga oluliseks takistuseks ning 46% oluliseks takistuseks lasteaia- ja kooliõpetajate ülekoormatust või ajapuudust. 18% respondentidest peab väga oluliseks takistuseks teadmatust keskkonnahariduse keskuste pakutavatest tegevustest ning 48% respondentidest peab seda oluliseks takistuseks.

Väheolulise takistusena näeb 37% respondentidest mitteformaalse keskkonnahariduse keskuste kitsast spetsialiseeritust oma (kohalikule) teemale. 34% respondentidest ei näe olemasolevate takistuste seas lasteaedade ja koolide juhtide kesist huvi, 31% respondentidest ei pea lasteaia- ja kooliõpetajate kesist huvi takistuseks ning 25% respondentidest ei pea takistuseks keskkonnahariduse keskuste ekspositsioonide ebahuvitavust ja infrastruktuuri ebapiisavust.

Joonis 18. Hinnangud koostööd takistavate tegurite kohta (%)

- Omavalitsuste kesist huvi, mitteformaalse keskkonnahariduse keskuste kitsast spetsialiseeritust oma (kohalikule) teemale, keskkonnahariduse keskuste passiivsust, keskkonnahariduse keskuste ülekoormatust ning lasteaedade ja koolide juhtide kesist huvi erinevad grupid väga oluliseks takistuseks pigem ei pea.
- Lasteaia- ja kooliõpetajate kesist huvi ei hinda takistuseks 42% lasteaedadest ja 33% üldhariduskoolidest.
- Lasteaia- ja kooliõpetajate ülekoormatust või ajapuudust hindab oluliseks takistuseks 52% lasteaedadest, 47% KOVide asutustest ning 44% üldhariduskoolidest.

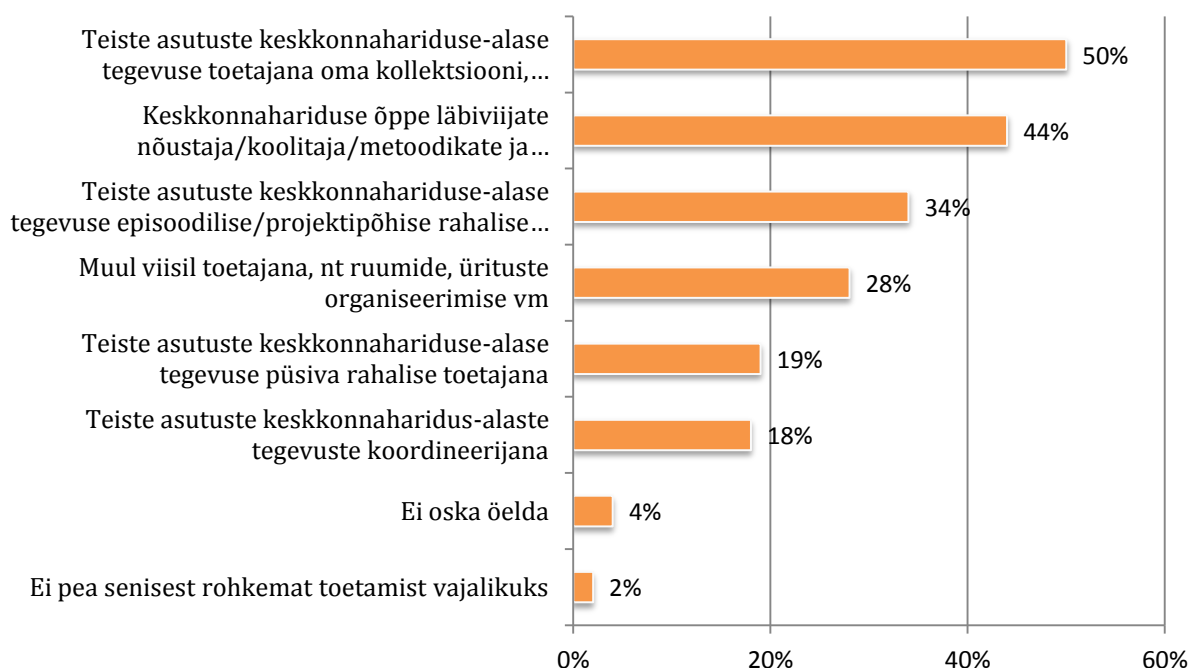
- Keskkonnahariduse keskuste ekspositsioonide ebahuvitavust ja infrastruktuuri ebapiisavust hindab oluliseks takistuseks 46% KOVide asutustest ja 30% lasteaedadest.
- Teadmatust keskkonnahariduse keskuste pakutavatest tegevustest näeb olulise takistusena 48% KOVide asutustest, 44% üldhariduskoolidest ja 41% lasteaedadest.
- Koolide kaugust keskkonnahariduse keskustest ja suurt transpordikulu sinnasõiduks näeb väga olulise takistusena 56% üldhariduskoolidest, 47% lasteaedadest ja 36% KOVide asutustest. Olulise takistusena näeb seda 46% KOVide asutustest, 37% lasteaedadest ning 32% üldhariduskoolidest.

Hinnates, kuidas peaks **Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)** formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama, leiavad pooled (50%) respondentidest, et RMK peaks tegelema eelkõige teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetamisega oma kollektsooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga või muu läbi (Joonis 19).

Sageduselt järgneb 44% respondentide ootus, mille kohaselt peaks RMK tegelema keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamisega. Vähem respondente (18%) leiab, et RMK peaks koostööd soodustama teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse koordineerimise kaudu.

Siin ja edaspidi paistis organisatsioonigruppide silma eelkõige Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused, kelle esindajate ootused teistega võrreldes olid tunduvalt rohkem kontsentreeritud. Nii oli Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste ootused RMKle 96% juhtudest toetamine oma kollektsooni, ekspositsiooni, matkaraja vmt. Sama rolli nägi endal ka RMK ise. Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 19. Respondentide ootused RMKle keskkonnahariduskeskuste koostöö toetamiseks

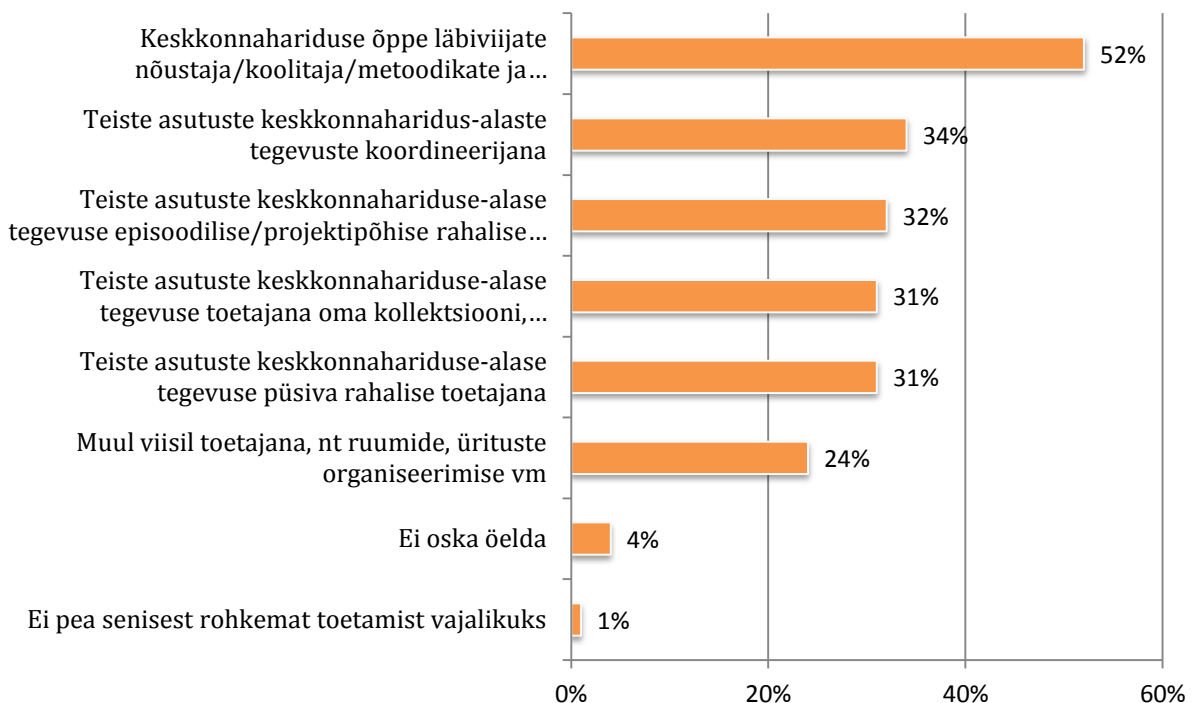
Üle poole (52%) respondentidest leiab, et **Keskkonnaamet** peaks formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama eelkõige keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamise kaudu (Joonis 20). 34% respondentidest leiab, et Keskkonnaamet peaks koostööd toetama teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerimise läbi. Mõnevõrra vähem, 24% respondente leiab, et Keskkonnaameti toetus on vajalik muul viisil, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu läbi.

Silmatorkava erisusena on võimalik välja tuua Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste ootus Keskkonnaametile, mille järgi 85% respondentidest leiab, et viimase roll peaks olema eelkõige keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustamine, koolitamine ning metoodikate ja õppevahendite koostamine.

Keskkonnaamet ise leidis, et tema roll peaks olema eelkõige teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetaja (oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm) (14 juhul); muul viisil toetajana (nt ruumide, ürituste organiseerimise vm) (9 juhul) ning keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostaja (7 juhul).

Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 20. Respondentide ootused Keskkonnaametile koostöö toetamiseks

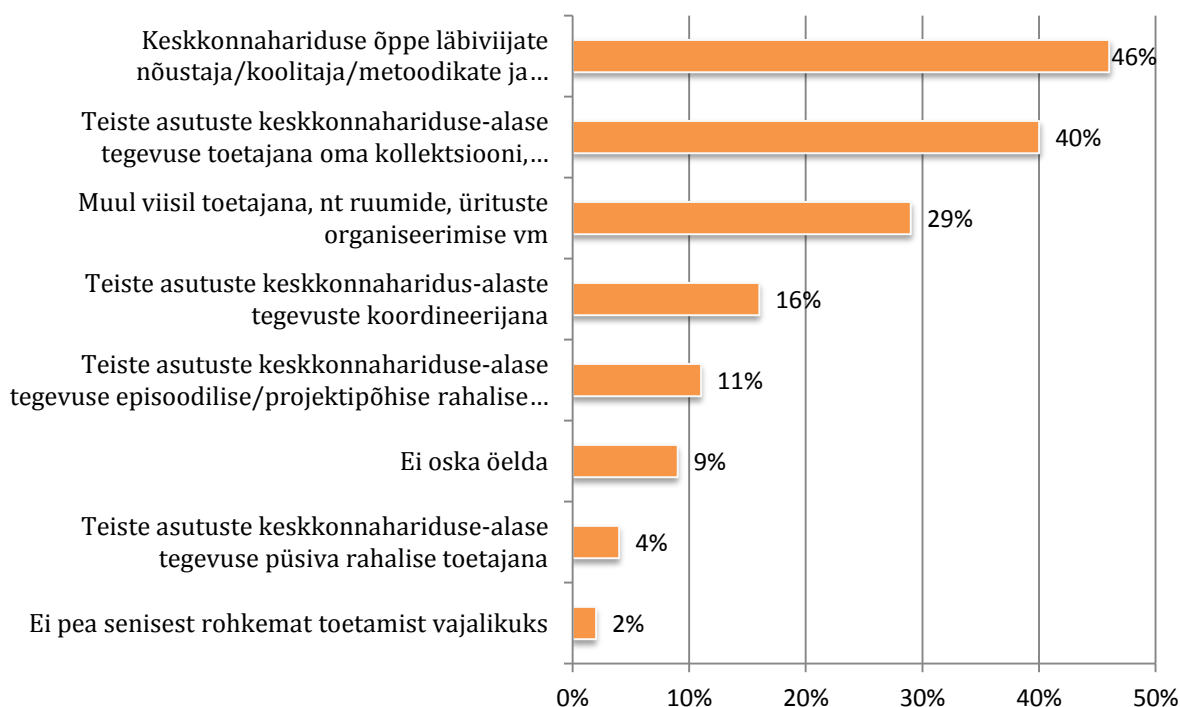

46% respondente leiab, et **Eesti Loodusmuuseum** peaks formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate

ja õppevahendite koostamise kaudu (Joonis 21). 40% respondente leiab, et Eesti Loodusmuuseum peaks koostööd toetama oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga või muu kaudu. Teistega võrreldes on vähem esindatud (4% respondentidest) ootus, mille järgi peaks Eesti Loodusmuuseum toetama teiste asutuste keskkonnahariduse-alast tegevust püsivalt rahaliselt.

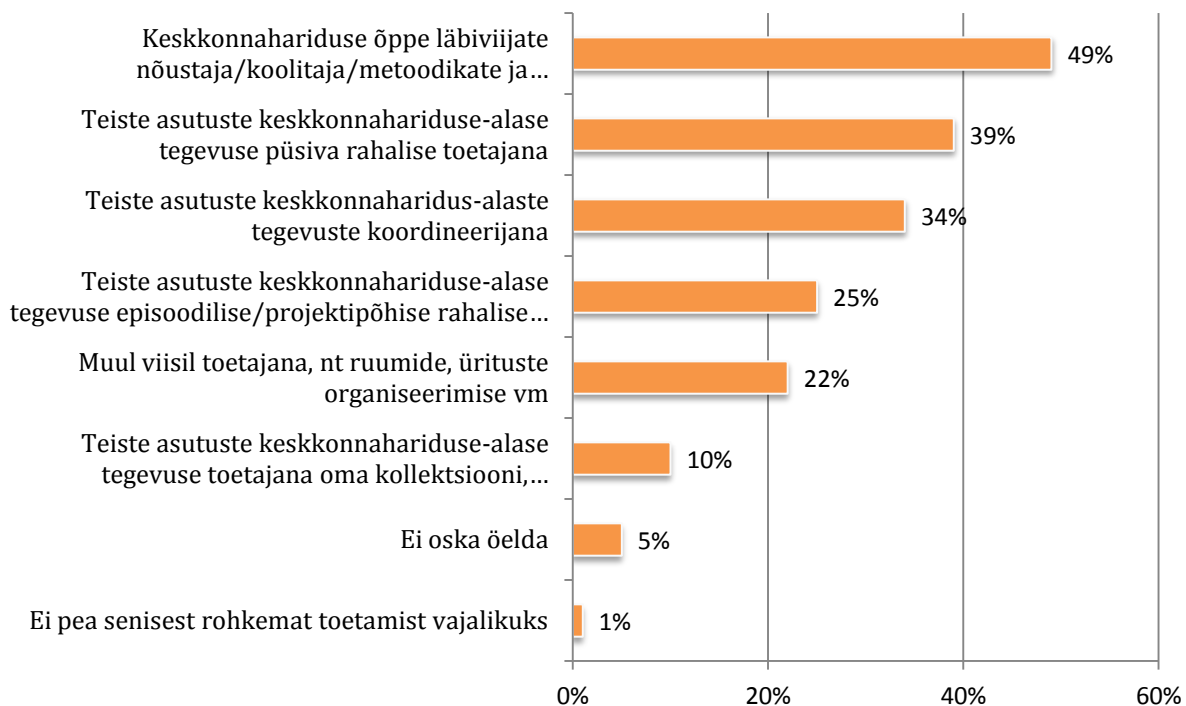
Silmatorkava erisusena väärrib mainimist, et Keskkonnaministeeriumi ning selle valitsemisala asutuste (85% vastanutest) ootuseks on, et Eesti Loodusmuuseum toetaks oma kollektsiooni, ekspositsiooni, matkaraja vmt. Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 21. Respondentide ootused Eesti Loodusmuuseumile koostöö toetamiseks

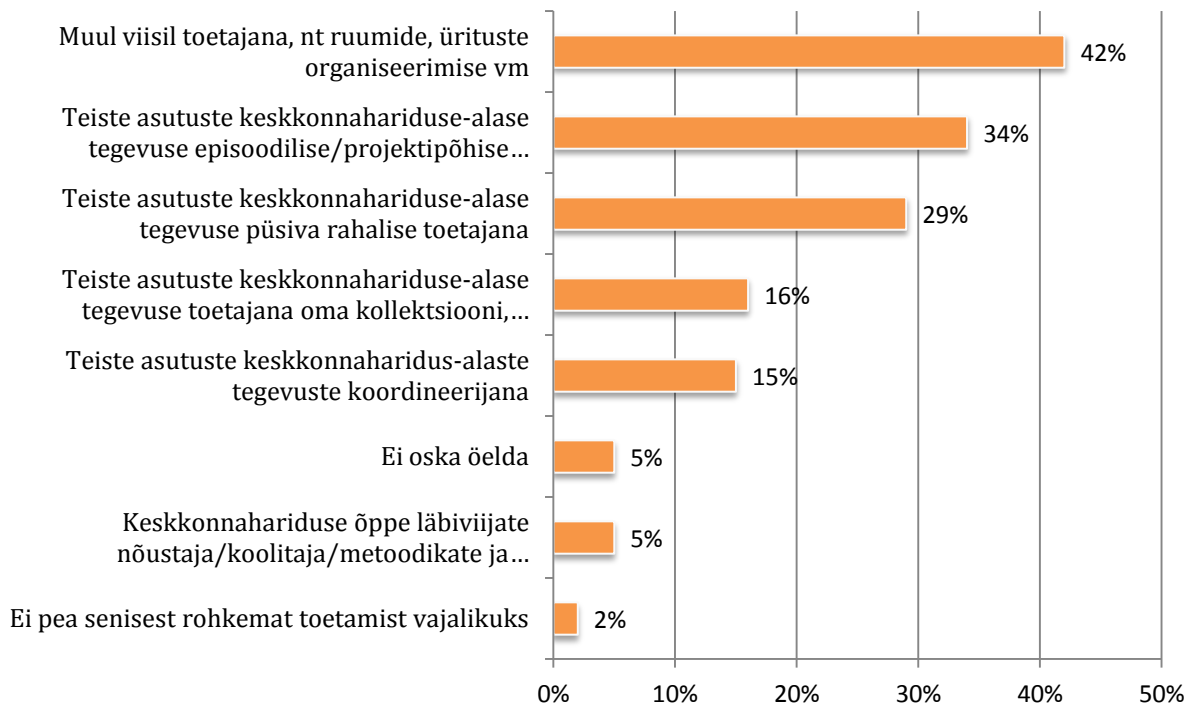
Hinnates, kuidas peaks **Haridus- ja Teadusministeerium (HTM)** ja selle allasutused formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama, leiab 49% respondentidest, et see võiks toimuda läbi keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamise (Joonis 22). 39% respondente leiab, et koostöö parendamine võiks toimuda läbi teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetamise. Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 22. Respondentide ootused HTMile ja selle allasutustele keskkonnahariduskeskuste koostöö toetamiseks

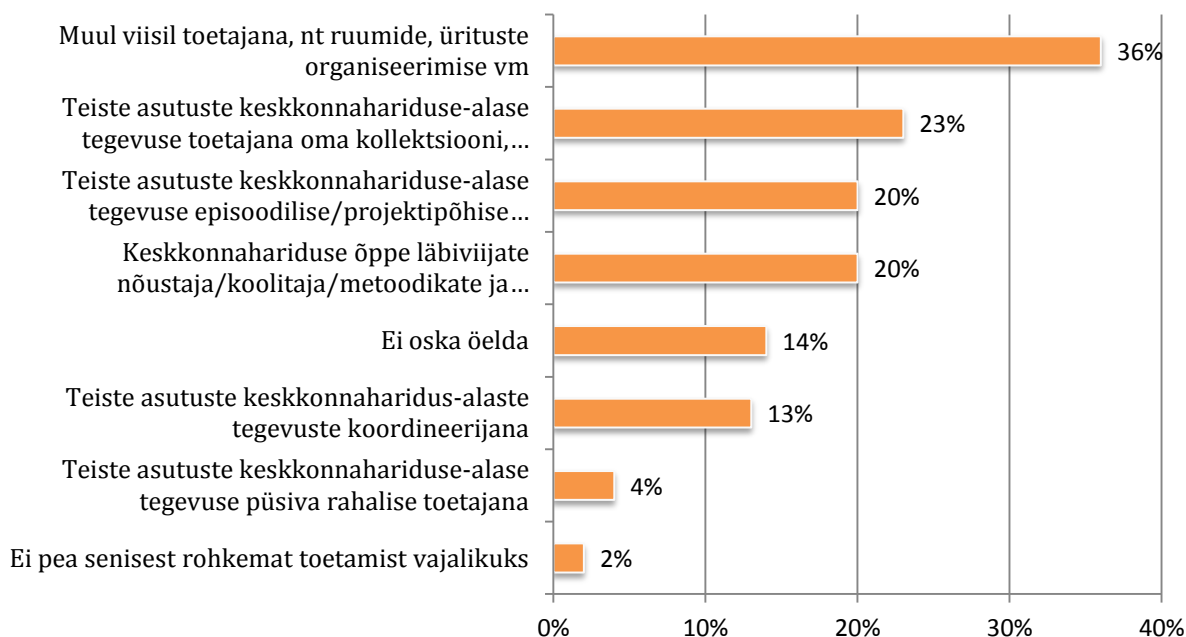
Kohalike omavalitsuste (KOV) valitsemisasutused leitakse formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd kõige tulemuslikumalt toetavat läbi muul viisil aitamise, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu kaudu – nii arvab 42% respondentidest (Joonis 23). 34% vastanutest leiab, et KOVide valitsemisasutused saavad koostööd rohkem toetada läbi teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetamise. Vähim respondente (2%) ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks ning 5% respondentidest näeb, et KOVide valitsemisasutused võiksid koostööd senisest enam toetada keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamise kaudu. Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 23. Respondentide ootused KOVide valitsemisasutustele keskkonnahariduskeskuste koostöö toetamiseks

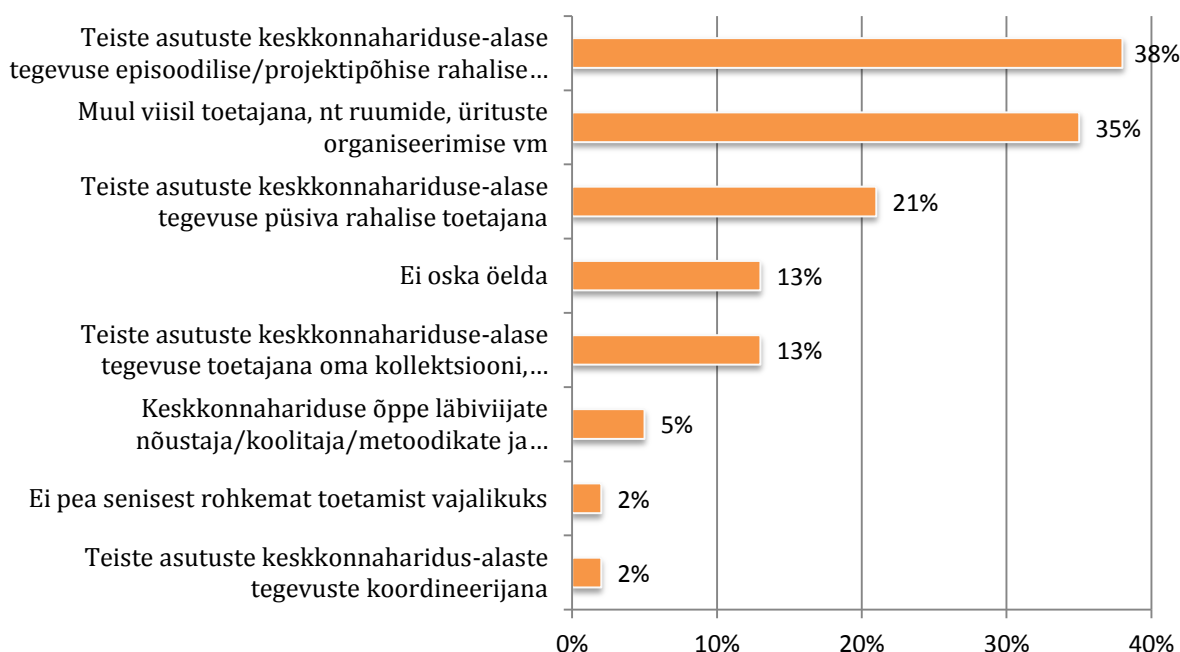
36% respondentidest leiab, et **mittetulundusühingutel (MTÜ) ja sihtasutustel (SA)** oleks võimalik formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetada eelkõige muul viisil toetajana, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu kaudu (Joonis 24). 23% respondentidest leiab, et MTÜdelt ja SAdelt võiks vajalik abi tulla teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetamise kaudu oma kollektsooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga või muuga. Analoogselt teistele organisatsioonidele suunatud ootuste pildiga leiab kõige vähim respondente (2%), et senisest rohkem toetamine pole MTÜde ja SAdel puhul vajalik. Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 24. Respondentide ootused MTÜdele ja SAdele keskkonnahariduskeskuste koostöö toetamiseks.

Hinnates, kuidas peaksid **ettevõtted** formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama, leiab 38% vastajatest, et see võiks toimuda läbi teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetamise (Joonis 25). 35% respondentidest leiab, et asjakohane oleks tihedam koostöö muul viisil toetajana, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu kaudu. Täpsemad tulemused respondentide gruppide lõikes ootuste kohta konkreetsele asutusele on leitavad Lisas 5.

Joonis 25. Respondentide ootused ettevõtetele keskkonnahariduskeskuste koostöö toetamiseks

Võrreldes eelpool nimetatud 7 organisatsioonigrupile suunatud peamisi ootusi, esinevad sarnasused järgmistes gruppides:

- **Eesti Loodusmuuseumile ning Riigimetsa Majandamise Keskusele suunatud ootustes**, milles
 - 44%-46% respondentidest peab oluliseks keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamist, koolitamist ning metoodikate ja õppevahendite koostamist;
 - 40%-50% respondentidest peab tarvilikuks teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetamist oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga või muu kaudu;
 - 28%-29% respondentidest näeb koostöökohana muul viisil toetamist, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu kaudu;
- **Keskkonnaametile ning Haridus- ja Teadusministeerium ja selle allasutustele suunatud ootustes**, mille puhul
 - ligi pooled (49%-52%) respondentidest näevad asjakohase rollina keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamist, koolitamist ning metoodikate ja õppevahendite koostamist;
 - näeb 34% respondentidest vajaliku rollina teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerimist;
- **kohalike omavalitsuste valitsemisasutustele ning ettevõtetele suunatud ootustes**, mille järgi
 - 34%-38% respondentidest näeb rolli teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise või projektipõhise rahalise toetajana;
 - 35%-42% respondentidest peab vajalikuks muul viisil toetamist, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu kaudu.

42% respondente väidab oma asutust regulaarselt ühe-kahe keskkonnahariduse keskusega suhtlevat ning sama palju on respondente, kes ei suhtle regulaarselt ühegi keskkonnahariduse keskusega. 12% respondente kinnitab regulaarselt aset leidvat suhtlemist mitteformaalsete keskkonnahariduse keskuste laiema ringiga. 5% respondentidest ei oska hinnata, kas nende asutus suhtleb regulaarselt mitteformaalse keskkonnahariduse keskustega. Silmatorkava erisusena teiste vastajagruppidega võrreldes tasub mainimist, et üldhariduskoolidest 58% suhtleb regulaarselt ühe-kahe keskkonnahariduse keskusega.

33% respondentidest leiab, et Eestis on olemas omavahel regulaarselt suhtlevate asutuste kogum või võrgustik (Tabel 5). Ligi pooled ehk 49% respondentidest ei oska öelda, kas Eestis on olemas keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogumit või võrgustikku ning sarnane tulemus oli märgatav enamikes vastajagruppides ka eraldi vaadatuna. 18% respondentidest arvab sellist regulaarselt omavahel suhtlevat kogumit või võrgustikku mitte eksisteerivat. 33% üldhariduskoolidest leiab, et omavahel regulaarselt suhtlev võrgustik on olemas ja 30% lasteaedadest leiab sama. 57% lasteaedadest ei oska öelda, kas taoline võrgustik on olemas. 53% üldhariduskoole ja 47% KOV asutusi ei oska samuti öelda, kas taolist regulaarselt suhtlevat võrgustikku eksisteerib või mitte.

Tabel 5. Respondentide arvamused võrgustiku olemasolu kohta (%)

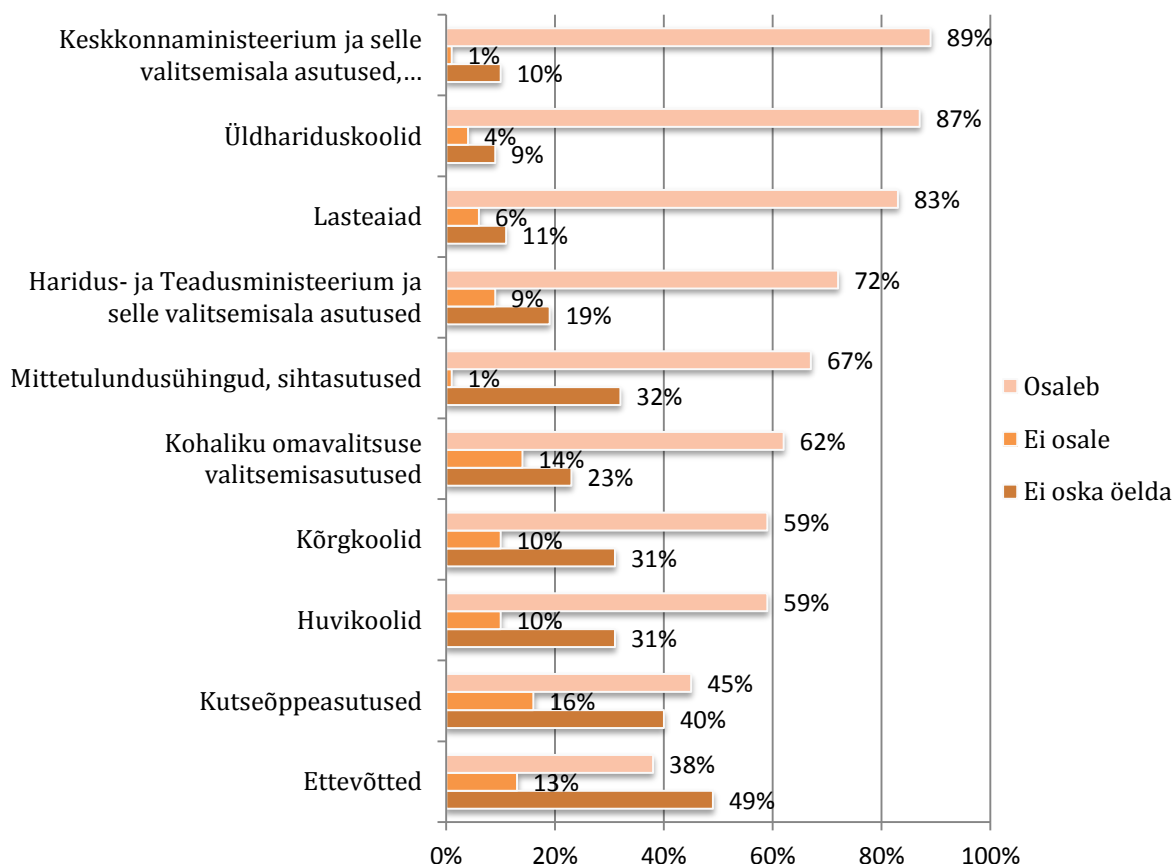
Võrgustik on olemas	Võrgustikku pole olemas	Ei oska öelda
33%	18%	49%

Respondentidest, kes leiavad, et Eestis võib täna selline asutuste kogum või võrgustik olemas olla, kes omavahel regulaarselt suhtleb keskkonnahariduse teemadel, arvab 89%, et sellesse võrgustikku kuulub Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused ning Keskkonnainvesteeringute Keskus (Joonis 26). 93% lasteaedadest on kindel, et sellisesse võrgustikku kuulub Keskkonnaministeerium ning 91% lasteaedadest on lugenud iseend sellisesse võrgustikku kuuluvaks.

Üldhariduskoolidest on 90% lugenud iseend sellisesse võrgustikku kuuluvaks. KOVide asutustest arvab 91%, et võrgustikku kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused ning ettevõtted. 87% respondentidest teab võrgustikku kuuluvat üldhariduskoole, 83% lasteaedu ning 72% vastajaid leiab, et sellisesse võrgustikku kuulub Haridus- ja Teadusministeerium ning selle valitsemisala asutused.

Kõige ebatõenäolisemaks peetakse kutseõppeasutuste osalemisest taolises võrgustikus – 16% respondentidest. Võrgustikus eeldatakse mitte osalevat ka KOVide valitsemisasutusi (14%) ning ettevõtteid (13%). Samas esineb mitmeid respondente, kes ei oska öelda, millised asutused võiksid võrgustikus osaleda. Kõige sagedamini puudub informatsioon ettevõtete (49%) ning kutseõppeasutuste osaluse kohta (40%) potentsiaalses võrgustikus.

Joonis 26. Võrgustiku potentsiaalsed liikmed (%)

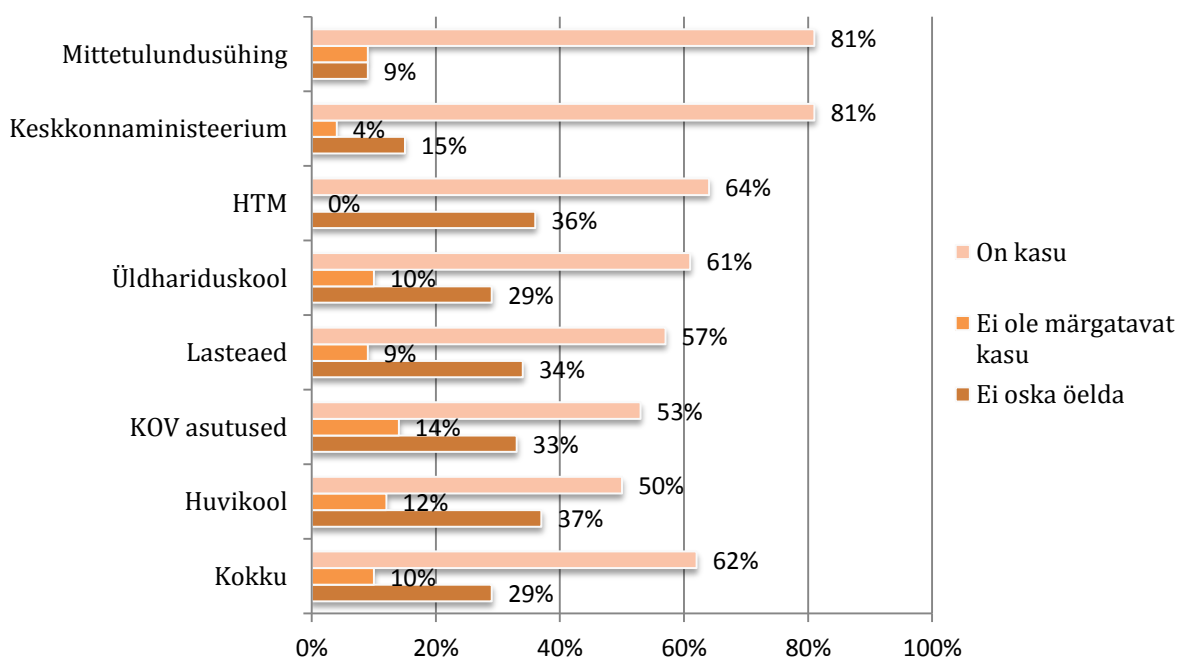

Enamik (70%) respondentidest, kes arvab, et tänases Eestis võib selline asutuste kogum või võrgustik olemas olla, leiab ühtlasi, et nende asutus on sellise võrgustiku liige. 77% KOVide asutustest, kes teavad võrgustikku eksisteerivat, peavad end selle võrgustiku liikmeks. 14% respondentidest arvab, et nende asutus sellisesse kogumisse ei kuulu ning 16% ei oska öelda, kas nende asutus on sellise võrgustiku liige.

71% respondentidest leiab, et tänases Eestis eksisteerib vajadus keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogumi või võrgustikku järele. Keskkonnaministeeriumi ning selle valitsemisala asutuste esindajatest arvab nii 89%. 2% leiab, et sellist vajadust ei ole ning 27% respondentidest ei oska hinnata, kas sellise võrgustiku järgi on vajadust.

62% vastajatest leiab, et nende asutusele oleks keskkonnahariduse võrgustikust kasu (Joonis 27). 29% respondentidest ei oska arvata, kas võrgustikust võiks olla kasu. 10% respondentidest näeb, et märgatavat kasu ei oleks. Respondentide gruppide lõikes on statistiliselt olulised organisatsioonide grupid, kes keskkonnahariduse võrgustikust rohkem kasu näevad, mittetulundussektor ning Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused (mõlemad 81%).

Joonis 27. Respondentide hinnangud keskkonnahariduse võrgustiku kasulikkuse osas (%)

Need respondendid, kes näeb võrgustikust kasu oma asutusele leiavad, et see kasu võiks seisneda eelkõige järgmistes aspektides:

- **kvaliteetsema ja mitmekesisema keskkonnahariduse** pakkumise võimaluses, mis saavutatakse läbi keskkonnahariduse keskuste-vahelise koostöö. Paremini organiseeritud keskkonnahariduse kaudu tõuseb inimeste keskkonnateadlikkus;
- **keskkonnahariduse edendajate kompetentsi tõus**, mille tagavad paremad koolitusvõimalused (info liikumine), kogemuste ja metoodikate vahetus ning õppematerjalide ja -vahendite kättesaadavus.

Mitmetel juhtudel mainitakse võrgustiku olemasolust tuleva kasuna ka:

- keskkonnahariduse keskuste teadlikkust kogu süsteemist ja erinevate keskuste suunistest: mis valdkondadega igaüks tegeleb ja mida tegevusplaaniks seab. Parema üldpildi aitab kaasa **teadlikumale tööjaotusele keskuste vahel** (teatakse, kuhu suunata) ning edukamate projektide kirjutamisele ja ellu viimisele;
- **ressursside kokkuhoidu** ja finantside otstarbekamat kasutamist.

Respondentide vastuseid rühmade kaupa vaadeldes leiavad kõik eelpool mainitud kasuaspektid kajastust (a) Keskkonnaministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse vastustes, (b) kohaliku omavalitsuse valitsemisasutuste vastustes ja (c) üldhariduskoolide vastustes. Üksnes olulisematena välja toodud aspektid (parem teenus; info, teadmised ja oskused) leiavad märkimist huvikoolide vastustes, kuid see rühm kasutas ühtlasi kõige vähem vabade vastuste kirjutamise võimalust. Paremat tööjaotust kui otsest kasu ei maini lasteaedade esindajad ning Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused. Lasteaedade vastused paistavad silma kõige enamatel juhtudel hariduse andmise asetamisega kesksesse fookusesse. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste vastustes on finantside leidmise ja kokkuhoiu aspekt teiste rühmadega võrreldes pigem nõrgalt kajastatud (mainiti projektitaotluste koostamist, kuid raha otseselt ei puudutatud).

Üksikvastustes leiavad märkimist muu hulgas ettepanekud, mille kohaselt oleks suuremale võrgustikule tarvis oma koordinaator-keskust, mis võiks olla näiteks Tartu Keskkonnahariduse Keskus või Eesti Loodusmuuseum. Sellises peakeskuses peaks töötama ka spetsialist, kes koordineeriks transpordiküsimusi. Eraldi pakutakse välja lasteaedade võrgustiku loomist eelkooliealiste laste kujundamiseks loodushoidlikeks.

3. Ankeetküsimustiku kokkuvõte

Käesoleva uuringu eesmärgiks oli kirjeldada keskkonnahariduse koostöövõrgustiku osalisi, nende rollijaotust, omavahelisi seoseid, ootusi võrgustikule ning konkreetsetele võrgustiku osalisele. Samuti oli taotluseks tuua välja võrgustiku koostööd takistavad asjaolud.

Küsitlusankeedile vastas 568 respondenti, kellest suurem osa (69%) on organisatsioonide juhid või juhi asetäitjad. Olulisemad grupid, kelle tulemuste najal on võimalik statistilisi järeldusi teha, kuuluvad lasteaedade, üldhariduskoolide, mittetulundussektori ning KOVide asutuste sekka, keda võib lugeda keskkonnahariduse temaatikas aktiivseteks osapoolteks. Valimis kolmanda sektori organisatsioonidega sarnasel määral esindatud huvikoolide esindajate enamus lõpetas küsimustiku 10. küsimusega, mistõttu nende tulemuste põhjal järelduste tegemisel tuleks olla ettevaatlik.

Suur osa respondentidest (85%) ei määratle enda asutust keskkonnahariduse keskusena. Respondendid, kelle asutusel on pidev kokkupuude keskkonnaharidusega, identifitseerivad end 35% juhtudel keskkonnaharidusliku õppe pakkujana ning 17% juhtudel keskkonnaharidust puudutavas õppetöös osalejatena. 30% respondentidest osaleb kord-kaks aastas keskkonnahariduslikus õppes, 29% respondentidest tuleb seda ette harvem ning 14% respondentidest kord kvartalis.

81% respondentidest leiab, et nende asutus on seotud või kokku puutunud keskkonnaharidusega. 73% asutustest on viimase aasta jooksul suhelnud keskkonnahariduse teemal teiste asutustega. 42% respondentidest väidab oma asutust suhtlevat regulaarselt ühe-kahe keskkonnahariduse keskusega. 12% respondente kinnitab oma asutust suhtlevat regulaarselt mitteformaalsete keskkonnahariduse keskuste laiema ringiga.

Üht või mitut Eesti keskkonnahariduse keskust oskab nimetada 53% respondentidest. Kõige sagedamini nimetatud asutused, mida respondendid teavad kuuluvat keskkonnahariduse keskuste sekka, on Tartu Keskkonnahariduse Keskus (24%), Riigimetsa Majandamise Keskus (10%) ning RMK Sagadi Looduskool (9%).

Enamik respondentidest (69%) leiab, et keskkonnaharidus ja keskkonnateadlikkuse temaatika on nende asutuse igapäevase tegevuse seisukohast üks olulistest valdkondadest. Neid respondente, kes leiavad, et keskkonnaharidus ja keskkonnateadlikkuse temaatika on nende asutuse jaoks esmatähtis, on 8%.

39% respondentidest hindab Eesti formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste üldiselt heaks ning 38% hindab koostööd rahuldavaks. Väga heaks hindab koostööd 7% vastajatest. Andes hinnangu, millised tegurid pärsivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd ning kuivõrd oluline on nende takistuste mõju, leiab 47% respondentidest, et väga oluline takistus on koolide kaugus keskkonnahariduse keskustest ja suur transpordikulu sinnaõiduks. 48% respondentidest peab oluliseks takistuseks teadmatust keskkonnahariduse keskuste pakutavatest tegevustest ning 46%

respondentidest peab oluliseks takistuseks lasteaia- ja kooliõpetajate ülekoormatust või ajapuudust.

Potentsiaalsetele võrgustiku liikmetele suunatud ootustes leidub olulisi sarnasusi **Eesti Loodusmuuseumile** ning **Riigimetsa Majandamise Keskusele** suunatud peamistes ootustes. 44%-46% respondentidest leiab, et nimetatud asutuste oluliseks tegevusprioriteediks peaks olema keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamine, koolitamine ja metoodikate ning õppevahendite koostamine. 40%-50% respondentidest peab nende organisatsioonide tarvilikuks tegevuseks teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetamist oma kollektiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkaraja või muu kaudu. **Keskkonnaametile** ning **Haridus- ja Teadusministeeriumile** ja selle allasutustele suunatud ootustes joonistuvad sarnasused välja rolliootuses, mille järgi peaks 49%-52% respondentide arvates need asutused tegelema keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustamise, koolitamise ning metoodikate ja õppevahendite koostamisega ning 34% respondentidest näeb asjakohase rollina teiste asutuste keskkonnahariduse-alaste tegevuste koordineerimist. **Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutustele** ning **ettevõtetele** suunatud ootustes märgib 34%-38% respondentidest vajaliku rollina teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilist või projektipõhist rahalist toetamist ning 35%-42% respondentidest peab vajalikuks muul viisil toetamist, näiteks ruumide, ürituste organiseerimise või muu kaudu. Silmatorkavalt kontsentreeritud olid Keskkonnaministeeriumi ning selle valitsemisala asutuste esindajate poolt RMK, Eesti Loodusmuuseumi ning Keskkonnaametile suunatud ootused.

Kõige enam respondente (58%) arvab, et olulisim tegevussuund Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel on keskkonnatemaatika senisest parem ja süsteemsem lõimimine formaalharidusse. Väga oluliseks peetakse ka õpetajakoolitust (54%), formaalhariduse ja mitteformaalse keskkonnahariduse lõimimist (47%) ning keskkonnateadlikkust väärtustavate kodanikualgatuste toetamist (47%).

33% respondentidest leiab, et Eestis on olemas omavahel regulaarselt suhtlevate asutuste kogum või võrgustik ning 70% neist leiab, et nende asutus on selle võrgustiku liige. 89% respondentidest leiab, et sellesse võrgustikku kuulub Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused ning Keskkonnainvesteeringute Keskus. 87% respondente teab võrgustikku kuuluvat üldhariduskoole, 83% lasteaedu ning 72% vastajaid leiab, et sellisesse võrgustikku kuulub Haridus- ja Teadusministeerium ning valitsemisala asutused. Kõige ebatõenäolisemaks peetakse kutseõppeasutuste osalemisest taolises võrgustikus – 16% respondentidest. Sagedamini puudub teave ettevõtete (49%) ning kutseõppeasutuste osaluse kohta (40%) potentsiaalses võrgustikus.

77% KOVide asutusi, kes teavad võrgustikku eksisteerivat, peavad end selle võrgustiku liikmeks. 93% lasteaedadest on kindel, et Keskkonnaministeerium kuulub sellisesse võrgustikku ning 91% lasteaedadest loeb iseend sellisesse võrgustikku kuuluvaks. Üldhariduskoolidest 90% loeb iseend sellisesse võrgustikku kuuluvaks. KOVide asutustest arvab 91%, et võrgustikku kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused ning ettevõtted.

71% respondentidest leiab, et tänases Eestis eksisteerib vajadus keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogumi või võrgustikku järgi. Keskkonnaministeeriumi ning selle valitsemisala asutuste esindajatest leiab 89%, et tänases Eestis eksisteerib vajadus keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogumi või võrgustikku järgi.

62% vastajatest leiab, et nende asutusele on keskkonnahariduse võrgustikust kasu. Respondentide gruppide lõikes on statistiliselt olulised organisatsioonide grupid, kes keskkonnahariduse võrgustikust rohkem kasu näevad, mittetulundussektor ning Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused (mõlemad 81%). Kasu võiks seisneda eelkõige kvaliteetsemas ja mitmekesisemas keskkonnahariduses, mille kaudu saavutatakse inimeste suurem keskkonnateadlikkus, ning keskkonnahariduse edendajate kompetentsi tõusus, mille tagavad paremad koolitusvõimalused (info liikumine), kogemuste ja metoodikate vahetus ning õppematerjalide ja -vahendite kättesaadavus.

4. Fookusgrupi intervjuu

4.1. Fookusgrupi läbiviimine

Ankeetküsimustiku tulemuste tõlgendamiseks ja täpsustamiseks viidi läbi fookusgrupi intervjuu, millest võtsid osa keskkonnahariduse edendajad, üldhariduskoolide õpetajad, RMK ja kolmanda sektori esindajad. Grupi koosseis komplekteeriti Keskkonnaameti poolt. Fookusgrupi intervjuu pikkuseks oli 2,5 tundi, mille jooksul anti ülevaade peamistest ankeetküsimustiku tulemustest ning küsiti tagasisidet kahe küsimuse osas:

1. Keskkonnahariduse võrgustiku liikmete rollide täpsustamine: millised võiksid olla riigiasutuste (Keskkonnaamet, RMK, Eesti Loodusmuuseum) ning Haridus- ja Teadusministeeriumi rollid võrgustikus?
2. Millised on vajalikud tegevused võrgustiku tugevdamiseks, sh:
 - a. Millised on peamised tänased takistused ja mida nendega ette võtta?
 - b. Kas ja mida tuleks teha võrgustiku identiteedi tugevdamiseks?

Osalejad jaotati kahte gruppi, mis arutasid paralleelselt mõlemat küsimust, formuleerides oma arvamuse kirjalikult.

Fookusgrupi intervjuu viidi läbi Keskkonnaministeeriumis 24. mail 2012. Täiendavalt võimaldati ühel fookusgrupi liikmel, kes ei saanud kohtumisel osaleda, oma arvamust avaldada 28. mail 2012. Osalenute nimekiri asub lisas 6.

4.2. Fookusgrupi tulemused

Osalejatel oli võimalus ankeetküsimustiku tulemusi täpsustada ja kommenteerida. Üldiselt oldi uuringu tulemustega päri ning osalejatel lahkavamusi ei tekkinud. Mõnevõrra tekitas osalejates üllatust asjaolu, et 66% kohalikest omavalitsustest on väitnud, et on viimase aasta jooksul suhelnud keskkonnahariduse teemal teiste asutustega (eeldati, et suhtlus ei ole nii tihe). Arvati, et küllaltki kõrge näitaja võib olla seotud mitmesugustel ümarlaudadel osalemise või koolide rahastamisega, et viimased saaksid väljasõite korraldada.

Lühidalt kommenteeriti ka koolide hinnangut võrgustiku liikmete koostöö osas. Arvati, et koolid peavad võrgustiku liikmete omavahelist koostööd heaks (hea ja väga hea osakaal kokku 60%), sest vastanud on peamiselt need inimesed, kes antud teemaga igapäevaselt tegelevad ning seetõttu teistega tihedalt suhtlevad.

Koostööd takistavaid tegureid kommenteerides leiti, et suurt transpordikulu peetakse väga oluliseks takistuseks, kuna tõenäoliselt domineerivad vastajate hulgas üldhariduskoolid ja lasteaiad, kelle jaoks see ongi suureks probleemiks. Samuti arvati, et probleem on kohalike omavalitsuste ja keskkonnahariduse keskustega ühine.

Kommenteerides üldist teadlikkust keskkonnahariduse keskustest leiti, et 1-2 asutuse teadmine ei pruugi veel tähendada teadlikkust võrgustikust, samuti oli suurem osa küsimustikule vastajatest organisatsioonide juhid, kes tõenäoliselt detailidega kokku ei puutu ega ole seetõttu võrgustiku olemasolust väga teadlikud.

Keskkonnahariduse võrgustiku liikmete rollide täpsustamine: millised võiksid olla riigiasutuste (Keskkonnaamet, RMK, Eesti Loodusmuuseum) ning Haridus- ja Teadusministeeriumi rollid võrgustikus?

Senini on lähtutud põhimõttest, et RMK tegeleb peamiselt infrastruktuuriga ja sisulistest teemadest metsa ning pärandkultuuriga. Keskkonnaameti ampluaa on laiem, hõlmates jäätmeid, vett, õhku, säästvat arengut jmt.

Alljärgnevalt on välja toodud osalejate nägemus erinevate osapoolte rollidest.

Haridus- ja Teadusministeerium

HTMil on samuti rida allasutusi, nagu näiteks Teadusagentuur ja Archimedes, mis teisalt keskkonnahariduse kontekstis tooni ei anna. Leiti, et omavahel tuleb võrrelda samaväärseid asutusi, ehk kõrvutada HTM Keskkonnaministeeriumiga ning vaadelda nende omavahelist rollijaotust.

Leiti, et HTMi peamiseks rolliks peaks olema strateegiliste suundade näitamine ning poliitikate kujundamine, tehes sihte seades aktiivselt koostööd Keskkonnaministeeriumiga. HTMi rollidena märgiti veel:

- õpetajate koolitamist, selle keskset koordineerimist;
- püsiva rahalise toe pakkumist koolidele ja lasteaedadele, et igale klassile oleks võimaldatud keskkonnahariduslikes programmides osalemine;
- õppekavas välja toodud läbivate teemade rakendumise tagamist.

Keskkonnaministeerium

Keskkonnaministeeriumis nähakse HTMi strateegilist partnerit, kes panustab samuti poliitikate kujundamisse, samuti strateegiate koostamisse ning elluviimisse oma allasutuste kaudu.

Korduvalt toonitati, et nimetatud kahe ministeeriumi vahel peab valitsema selge rollijaotus.

Keskkonnaamet

Keskkonnaameti peamise rollina nähakse keskkonnahariduse võrgustiku osapoolte koordineerimist. Täiendavalt on ameti rolliks:

- kvaliteetsete programmide ja materjalide pakkumine;
- üleriigiliselt kvaliteetse keskkonnahariduse teenuse tagamine (keskkonnahariduslike asutuste nn sertifitseerimine);
- keskustele õppevahendite tagamine;
- keskkonna teemade alane, sh ka juhendajate koolitamine;
- metoodikate olemasolu tagamine (nn kompetentsikeskuse funktsiooni täitmine).

Riigimetsa Majandamise Keskus

RMK põhifunktsioonina nähakse vajaliku taristu (keskused ja õpperajad) majandamist ja hooldamist. Teisalt nähakse asutust ka programmide, koolituste ja kesksete õppevahendite pakkujana.

Eesti Loodusmuuseum

Üks kahest grupist Loodusmuuseumit eraldi ei käsitletud, kuna tegemist on muuseumiga nagu iga teine. Teisalt toodi muuseumi rollina välja:

- abi osutamine teistele muuseumitele programmide osas;
- kombineeritud programmide pakkumine;
- metoodiliste materjalide väljatöötamine;
- rändnäituste korraldamine;
- kesksete õppevahendite välja mõtlemine.

Oluline on kogu süsteemi terviklik lahti mõtestamine ja rollide kokku leppimine. Lõpliku vastuseta jäi, milline peaks olema RMK ja Keskkonnaameti omavaheline rollijaotus, samuti vajab HTMi osalus keskkonnahariduses täpsemat defineerimist (mil määral on keskkonnaharidus haridus ja seega HTMi vastutusvaldkond).

Osalejad pakkusid välja järgmise analoogia: *HTM on mõistus, Keskkonnaministeerium süda ja RMK ning Keskkonnaamet jäsemed. Kokku on aga leppimata, kumb on "jalad" ja kumb "käed".*

Millised on vajalikud tegevused võrgustiku tugevdamiseks, sh:

- **Millised on peamised tänased takistused ja mida nendega ette võtta?**

Osalejate poolt toodi välja järgmised peamised takistused (arenguvajadused) ja lahendused:

- info kättesaadavus – kohati liiga palju, kohati jälle vähe. Tarvilik oleks kõik ühest kohast kätte saada;
- HTMi huvipuudus, millega ei osata hetkel midagi ette võtta;
- üldine kesine huvi teema vastu. Tarvis on tõsta õppeasutuste juhtkondade teadlikkust, korraldada neile infoüritusi. Samuti märgiti PR-töö olulisust, et kaasata senisest enam kolmandat sektorit;
- keskuste ülekoormatus. Huvilistele teiste keskuste programmide soovitamise, täiendavate inimeste (nt osakoormusega töötavad õpetajad) kaasamine hooaja programmide läbiviimiseks.
- võrgustiku sisemine võimekus tuleks ära hinnata – kas on üldse võimalik kõiki pandud/võetud rolle täita; samuti hinnata olemas olevate mitteformaalse keskkonnahariduse spetsialistide kompetentsust;
- Kesk-Eestis ei ole keskkonnahariduse keskust. Lahenduseks võiks olla mõne kolmanda sektori organisatsiooni kaasamine;
- rahastamine. Projektipõhisus ei ole jätkusuutlik, tarvis oleks püsivat finantseerimisskeemi või äärmisel juhul pikaaegsemaid projekte (kolm ja enam aastat);
- täiskasvanuharidus on tänasel hetkel katmata. Keskkonnaharidust tuleks aktiivsemalt ka täiskasvanute koolituses propageerida.

- **Kas ja mida tuleks teha võrgustiku identiteedi tugevdamiseks?**

Osalejad leidsid ühiselt, et identiteeti on tarvis tugevdada, ja tegid selleks mitmeid ettepanekuid:

- selgelt määratleda võrgustik (eesmärgid, põhimõtted ja rollid) pakkujate, osalejate ja tarbijatega;
- luua võrgustikule kuvand nii sisse- kui ka väljapoole;
- luua terminoloogiline selgus;
- tagada info liikumine (Keskkonnaameti baasil);
- jätkata mitmesuguste ümarlaudade ja konverentside korraldamist, kuna need lähendavad võrgustiku liikmeid ning toovad välja kitsaskohad;
- defineerida võrgustikust saadav kasu;
- tagada ressursside kokkuhoid (aeg ja raha), mitte dubleerida üksteist;
- panna paika võrgustiku organisatsioon (ei pea tingimata olema juriidiline keha)
- muuta keskkonnahariduslikud tegevused osaks õpetajate tasustatud tööst.

5. Järeldused ja soovitused

Järgnevat kokkuvõtet koostades on silmas peetud uuringu üldist eesmärki – luua tervikpilt keskkonnahariduse koostöövõrgustikust Eestis, kirjeldades võrgustikus osalejaid ja nende rolle ning teha ettepanekuid võrgustiku koostöövõime tõstmiseks.

Tänase seisuga on Eestis suhteliselt head eeldused ning ka vajadus keskkonnahariduse võrgustiku arendamiseks, kuna:

- keskkonnaharidus on erinevate asutuse tüüpide hulgas teemana suhteliselt laialdaselt levinud – enamik (81%) ankeetküsimustikule vastanud asutustest on keskkonnaharidusega kokku puutunud, samuti teatakse asutusi, mis sellega tegelevad;
- suurem osa koolieelsetest lasteasutustest, üldhariduskoolidest ja ka kohalikest omavalitsustest peavad teemat üldiselt oluliseks. Kõige vähem tunnevad keskkonnahariduslike teemadega seost huvikoolid, mis on aga ka arusaadav, sest enamik neist on muusika- ja kunstikoolid;
- valdav osa vastanud asutustest (va huvikoolid), väidab, et keskkonnaharidus on nende asutuse jaoks kas esmatähtis või üks olulistest valdkondadest;
- enam kui pooled vastanutest leiavad, et keskkonnahariduse võrgustikust on kasu, pakkumaks kvaliteetsemat ja mitmekesisemat haridust, tõstmaks edendajate kompetentsi, suurendamaks üldist teadlikkust ning hoidmaks kokku ressursse;
- suurem osa vastajatest leiab, et Eestis eksisteerib vajadus keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogumi või võrgustikku järele.

Küsitluse tulemused toetavad hüpoteesi, et keskkonnahariduse võrgustik on juba olemas, kuid mitte väga tervikliku ja tugevana.

- Võrgustiku olemasolu jaatab küll vaid kolmandik kõigist respondentidest ja ligi pooled vastanutest ei oska öelda, kas keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogum on olemas või mitte., seejuures aga võrgustiku olemasolu jaatajaist valdav enamus peab end selle liikmeiks.
- Võrgustiku olemasolu toetab terve hulga asutuste, eelkõige ligi poolte üldhariduskoolide ja lasteaedade ning suhteliselt paljude kohalike omavalitsuste endapoolne identifitseerimine sellega.
- Võrgustik on detsentraliseeritud ja selle olulisteks komponentideks on lisaks eelnimetatuile hajusalt üle Eesti asuvad keskkonnahariduse keskused, võrgustikku kuuluvaiks peetakse üldiselt ka Keskkonnaministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koos nende valitsemisala asutustega.
- Tänane võrgustik on tekkinud pigem liikmete omal initsiatiivil, mitte niivõrd keskse koordineerimise tulemusena. Suhtlus toimub reeglina pigem kahe osapoolle, nt keskkonnahariduse keskuse ja üldhariduskooli vahel, kui mitme võrgustiku liikme osavõtul.
- Eksisteerib oht võrgustikku üle reguleerida, seega peaksid võrgustiku liikmed mõtlema, kuidas seda vältida.
- Üheks peamiseks takistuseks võrgustiku liikmete koostöös koolituste läbiviimisel on transpordi küsimus, mille tõttu on suhtlus erinevate osapoolte vahel piiratud.

Võrgustikus osalejatel on erinev nägemust selle liikmetest ja nende rollidest, edasisel arendamisel tuleb selgemini määratleda riigiasutuste rollid, sh eelkõige Haridus- ja Teadusministeeriumi oma.

- Haridus- ja Teadusministeeriumil puudub tänase seisuga selge roll ja positsioon keskkonnahariduse võrgustikus. Fookusgrupis osalejad leidsid, et HTMi peamiseks rolliks peaks olema strateegiliste suundade näitamine.
- Selgelt on kokku leppimata RMK ja Keskkonnaameti vaheline rollijaotus, osalt leitakse, et esimene peaks tegelema taristuga, osalt, et ka mitmesuguste programmide läbiviimisega.
- Keskkonnaameti peamiseks rolliks peetakse võrgustiku üldist koordineerimist, kuid see ei ole tänase seisuga selgelt fikseeritud.

Võrgustiku terviklikul arendamisel ja identiteedi kujundamisel on oluline kõikide osapoolte informeerimine ja kaasamine.

- Selgelt tuleb määratleda võrgustiku olemus (eesmärgid, põhimõtted ja rollid).
- Tagada Keskkonnaameti baasil info liikumine.
- Kaasata lisaks senistele osapooltele enam kolmanda sektori organisatsioone ning ettevõtteid, rakendades erinevaid PR-tegevusi.
- Pikemas perspektiivis mõelda enam rahvusvahelise koostöö arendamisele.

Oluline on luua terminoloogiline selgus kõikide võrgustiku osapoolte jaoks, sest tänase seisuga ei ole keskkonnahariduse sisu ja olemus kõikidele ühtmoodi mõistetav. Keskkonnaharidus on tarvis laialdasemalt lahti mõtestada kui säästva arengu haridus: terviklik käsitlus majandusest, keskkonnast ja sotsiaalvaldkonnast. Säästev on areng, mis rahuldab kaasaja vajadusi, kahjustamata seejuures tulevaste põlvete võimalusi oma vajadusi rahuldada.

Lisad

Lisa 1. Küsitlusankeet

Lugupeetud vastaja!

Järgneva küsimustiku eesmärk on ülevaate saamine keskkonnahariduse olukorrast Eestis. Uurime riigiasutuste, kolmanda sektori organisatsioonide ja ettevõtete kokkupuuteid ja seoseid selle valdkonnaga, samuti osapoolte huvisid ja võimalikke ootuseid.

Küsitletakse väga erinevaid asutusi, kuna keskkonnateadlikkuse tõstmine on meie kõigi ühine vajadus. Palume küsimustikku täita ka neil, kelle asutuse senine kokkupuude selle tegevusvaldkonnaga on vähene või puudub üldse.

Uuringut viib Keskkonnaameti tellimusel läbi OÜ Cumulus Consulting ja seda rahastatakse Euroopa Liidu Sotsiaalfondi programmist "Keskkonnahariduse arendamine". Täiendava info saamiseks palume pöörduda telefonil +3726577301 või meiliaadressil info@cumulus.ee.

I Üldandmed

1. Riigiasutuse / kolmanda sektori organisatsiooni / ettevõtte nimi (*edaspidi – Asutus*)

K1

--

2. Ankeedi täitja ametipositsioon (siin ja edaspidi märkida sobiv vastus X-ga)

K2: väärtused 1-4

2.1	2.2	2.3	2.4
Juht või juhi asetäitja	Allasutuse või üksuse juht	Keskkonnaküsimuste eest vastutav töötaja	Muu positsioon

3. Asutuse liik (valida üks)

K3: väärtused 1-10

K3_1: kasutaja sisestatud väärtus (muu)

3.1	Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeringute Keskus	
3.2	Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	
3.3	Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	
3.4	Lasteaed	
3.5	Üldhariduskool	
3.6	Huvikool	
3.7	Kutseõppeasutus	
3.8	Kõrgkool	
3.9	Mittetulundusühing, sihtasutus	
3.10	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	
3.11	Muu (nimetage)	

4. Eestis on rida asutusi, mis tegutsevad keskkonnahariduse keskustena. Kas teie asutus kuulub nende hulka?

K4: väärtused 1-3

4.1	4.2	4.3
Jah	Ei	Ei ole neist kuulnud

II Tänane seos keskkonnaharidusliku tegevusega ja potentsiaalse võrgustiku piiritlemine

5. Kas teie asutus on seotud või kokku puutunud keskkonnaharidusega?

K5: väärtused 1-3

5.1	5.2	5.3
Jah	Ei	Ei oska öelda

6. Kui teie asutus on keskkonnaharidusega kokku puutunud, siis palun märkige, mis rollis teie asutus oli/on ja kui sage selline kokkupuude on olnud. Märkige iga rolli kohta selle täitmist kõige paremini kirjeldav sagedus.

**K6_1 kuni K6_10, K6_8_0 (muu), K6_9_0 (muu), K6_10_0 (muu): igaühel väärtus 1-6
Nt K6_10_0 on kasutaja sisestatud valik ja K6_10 on selle väärtus.**

Kui sageli?		Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastast	Kord kvartalis	Igakui selt	Pidevalt
Oleme seotud või kokku puutunud kui...							
6.1	Keskkonnahariduse õppe pakkuja						
6.2	Keskkonnahariduse õppes osaleja						
6.3	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostaja						
6.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alaste tegevuste koordineerija						
6.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiv rahaline toetaja						
6.6	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodiline/projektipõhine rahaline toetaja						
6.7	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetaja oma kollektiooni,						

	ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vmt						
6.8	Muu, täpsustage						
6.9	Muu, täpsustage						
6.10	Muu, täpsustage						

7. Kas teie asutus on viimase aasta jooksul suhelnud keskkonnahariduse teemal teiste asutustega?

K7: väärtused 1-3

7.1	7.2	7.3
Jah	Ei	Ei oska öelda

8. Kas oskate nimetada mõnda keskkonnahariduse keskust (ükskõik kas oma maakonnast või mujalt Eestist)? Märkige üks vastusevariant.

K8: väärtused 1-3

8.1	Jah, tean paljusid keskkonnahariduse keskusi	
8.2	Jah, tean üht või mõnda keskkonnahariduse keskust	
8.3	Ei oska nimetada keskkonnahariduse keskusi	

9. Palun nimetage üks Teile tuntud keskkonnahariduse keskus (kui neid teate).

K9

--

10. Kui oluline on teie asutuse igapäevase tegevuse seisukohast keskkonnahariduse ja keskkonnateadlikkuse temaatika?

K10: väärtused 1-5

10.1	Esmatähtis	
10.2	Üks olulistest valdkondadest	
10.3	Pigem vähetähtis	
10.4	Ebaoluline	
10.5	Ei oska hinnata	

Nende jaoks, kes valivad variandi 10.3-10.5, lõppeb ankeet ja nad suunatakse andmete edastamist lõpetama.

III Potentsiaalsete võrgustikuliikmete hinnangud ja ootused

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:

K11_1 kuni K11_9, K11_10_0 (muu), K11_11_0 (muu), K11_12_0 (muu): väärtused 1-4

		Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda
11.1	Riikliku keskkonnajärelevalve tugevdamine (näit. rikkumiste karistamine)				
11.2	Keskkonnaõiguse edasi arendamine				

11.3	Keskkonnatemaatika senisest parem ja süsteemsem lõimimine formaalharidusse (lasteaiad, üldhariduskoolid, kutse- ja kõrgkoolid)				
11.4	Keskkonnahariduse/õpetuse pakkumine väljaspool formaalharidust (sh täiskasvanutele)				
11.5	Formaalhariduse ja mitteformaalse keskkonnahariduse (näiteks huviringid, õpiringid, huvikoolid, kursused, talgud, matkad, seminarid, tegevused jm) lõimimine				
11.6	Õpetajakoolitus				
11.7	Keskkonnateadlikkust väärtustavate kodanikualgatuste toetamine				
11.8	Keskkonnaküsimuste kajastamine meedias				
11.9	Avalikud keskkonnateabepunktid				
11.10	Muu, täpsustage				
11.11	Muu, täpsustage				
11.12	Muu, täpsustage				

12. Kuidas hindate üldiselt Eesti formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste (vt loetelu: www.keskkonnaharidus.ee) koostööd?

K12: väärtused 1-5

12.1	Väga hea	
12.2	Hea	
12.3	Rahuldav	
12.4	Pigem ebarahuldav	
12.5	Ei oska öelda	

13. Millised tegurid pärsivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd? Palun hinnake võimalike takistuste olulisust, märkides igal real sobiv variant.

K13_1 kuni K13_10, K13_11_0 (muu), K13_12_0 (muu), K13_13_0 (muu): väärtused 1-5

		Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheoluline takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda
13.1	Omaavalitsuste kesine huvi					
13.2	Lasteaedade ja koolide juhtide kesine huvi					
13.3	Lasteaia- ja kooliõpetajate kesine huvi					
13.4	Lasteaia- ja kooliõpetajate ülekoormatus/ajapuudus					
13.5	Mitteformaalse keskkonnahariduse keskuste kitsas spetsialiseeritus oma (kohalikule) teemale					
13.6	Keskkonnahariduse keskuste ekspositsioonide ebahuvitavus ja infrastruktuuri ebapiisavus					
13.7	Teadmatus keskkonnahariduse keskuste pakutavatest tegevustest					
13.8	Koolide kaugus keskkonnahariduse keskustest ja suur transpordikulu sinnasõiduks					
13.9	Keskkonnahariduse keskuste passiivsus					
13.10	Keskkonnahariduse keskuste ülekoormatus					
13.11	Muu, täpsustage					
13.12	Muu, täpsustage					
13.13	Muu, täpsustage					

14. Kuidas peaks Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K14_1 kuni K14_8

14.1	Keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
14.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
14.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	
14.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
14.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
14.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
14.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
14.8	Ei oska öelda	

15. Kuidas peaks Keskkonnaamet formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K15_1 kuni K15_8

15.1	Keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
15.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
15.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	
15.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
15.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
15.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
15.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
15.8	Ei oska öelda	

16. Kuidas peaks Eesti Loodusmuuseum formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K16_1 kuni K16_8

16.1	Keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
16.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
16.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	

16.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
16.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
16.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
16.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
16.8	Ei oska öelda	

17. Kuidas peaks Haridus- ja Teadusministeerium ja selle allasutused formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K17_1 kuni K17_8

17.1	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
17.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
17.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	
17.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
17.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
17.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
17.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
17.8	Ei oska öelda	

18. Kuidas peaksid kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K18_1 kuni K18_8

18.1	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
18.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
18.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	
18.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
18.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
18.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
18.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
18.8	Ei oska öelda	

19. Kuidas peaksid mittetulundusühingud ja sihtasutused formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K19_1 kuni K19_8

19.1	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
19.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
19.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	
19.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
19.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
19.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
19.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
19.8	Ei oska öelda	

20. Kuidas peaksid ettevõtted formaalharidussüsteemi ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd senisest rohkem toetama? Vastuseid võib olla rohkem kui üks.

K20_1 kuni K20_8

20.1	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	
20.2	Teiste asutuste keskkonnaharidus-alaste tegevuste koordineerijana	
20.3	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	
20.4	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse episoodilise/projektipõhise rahalise toetajana	
20.5	Teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse toetajana oma kollektsiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	
20.6	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	
20.7	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	
20.8	Ei oska öelda	

1. Kas teie asutus suhtleb regulaarselt mitteformaalse keskkonnahariduse keskustega?

K21: väärtused 1-4

21.1	Osaleme regulaarselt suhtluses taoliste keskuste laiema ringiga	
21.2	Suhtleme regulaarselt ühe-kahe keskusega	
21.3	Ei suhtle regulaarselt	
21.4	Ei oska hinnata	

2. Palun hinnake, kas Teie arvates on Eestis praegu olemas keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogum/võrgustik?

K22: väärtused 1-3

22.1	22.2	22.3
Jah	Ei	Ei oska öelda

3. Juhul, kui Teie arvates võib tänases Eestis selline asutuste kogum/võrgustik olemas olla, siis millist liiki asutused selle tegevuses osalevad? Palun vastake igale reale. Palun jätkke küsimusele vastamata kui vastasite küsimusele 22 küsimusele eitavalt või valisite variandi "ei oska öelda"

K23_1 kuni K23_10, K23_11_0, K23_12_0, K23_13_0: väärtused 1-3

		Osaleb	Ei osale	Ei oska öelda
23.1	Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused, Keskkonnainvesteeringute Keskus			
23.2	Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused			
23.3	Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused			
23.4	Lasteaiad			
23.5	Üldhariduskoolid			
23.6	Huvikoolid			
23.7	Kutseõppeasutused			
23.8	Kõrgkoolid			
23.9	Mittetulundusühingud, sihtasutused			
23.10	Ettevõtted			
23.11	Muu -			
23.12	Muu -			
23.13	Muu -			

4. Juhul, kui Teie arvates võib tänases Eestis selline asutuste kogum/võrgustik olemas olla, siis kas Teie asutust võib lugeda sinna kuuluvaks?. Palun jätkke küsimusele vastamata kui vastasite küsimusele 22 küsimusele eitavalt või valisite variandi "ei oska öelda"

K24: väärtused 1-3

24.1	24.2	24.3
Jah	Ei	Ei oska öelda

5. Kas Teie arvates on tänases Eestis vaja keskkonnahariduse teemadel regulaarselt omavahel suhtlevate asutuste kogumit/ võrgustikku?

K25: väärtused 1-3

K25_1, K25_2

25.1	25.2	25.3
Jah	Ei	Ei oska öelda
Põhjendage:	Põhjendage:	

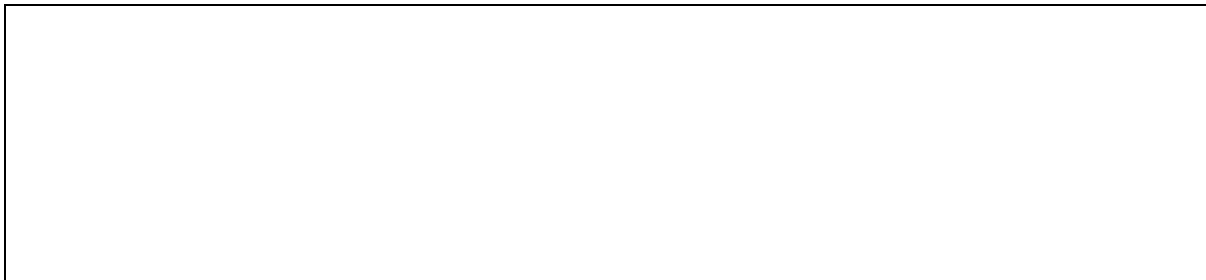
6. Kas teie asutusele on keskkonnahariduse võrgustikust kasu?

K26: väärtused 1-3

26.1	26.2	26.3
On kasu	Ei ole märgatavat kasu	Ei oska öelda

7. Juhul, kui näete kasu oma asutusele, siis milline see kasu võiks olla? Palun kirjeldage vabas vormis. Palun jätkke selle küsimusele vastamata, kui vastasite 26. küsimusele eitavalt või vastusevariandiga „Ei oska öelda“.

K27

Lisa 2. Keskkonnaharidusliku tegevuse jaotus organisatsioonitüüpide kaupa

6.1. Oleme seotud või kokku puutunud kui keskkonnahariduse õppe pakkuja	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastas	Kord kvartalis	Igakuise	Pidevalt
Kokku	28%	18%	7%	3%	9%	35%
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeringute Keskus	8%	0%	0%	0%	4%	88%
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	17%	22%	11%	0%	11%	39%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	53%	20%	9%	2%	6%	11%
Lasteaed	26%	16%	3%	3%	13%	40%
Üldhariduskool	25%	27%	8%	2%	9%	29%
Huvikool	67%	7%	7%	0%	0%	20%
Kutseõppeasutus	40%	0%	20%	20%	0%	20%
Kõrgkool	0%	20%	0%	0%	20%	60%
Mittetulundusühing, sihtasutus	12%	17%	15%	10%	5%	42%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	14%	29%	0%	14%	14%	29%

6.2. Oleme seotud või kokku puutunud kui keskkonnahariduse õppes osaleja	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastas	Kord kvartalis	Igakuise	Pidevalt
Kokku	7%	29%	30%	14%	3%	17%
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeringute Keskus	8%	28%	20%	8%	0%	36%
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	0%	35%	35%	20%	0%	10%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	12%	48%	25%	5%	3%	7%
Lasteaed	1%	26%	33%	15%	5%	21%
Üldhariduskool	0%	22%	35%	18%	5%	20%

Huvikool	50%	22%	11%	6%	6%	6%
Kutseõppeasutus	50%	50%	0%	0%	0%	0%
Kõrgkool	0%	0%	25%	25%	0%	50%
Mittetulundusühing, sihtasutus	18%	34%	26%	11%	0%	11%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	20%	0%	20%	60%	0%	0%

6.3. Oleme seotud või kokku puutunud kui keskkonnahariduse õppe läbivijate nõustaja/koolitaja/ metoodikate ja õppevahendite koostaja	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastat	Kord kvartalis	Igakuise	Pidevalt
Kokku	47%	33%	6%	3%	4%	9%
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeringute Keskus	17%	29%	13%	4%	0%	38%
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	38%	31%	6%	0%	13%	13%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	72%	19%	5%	2%	0%	3%
Lasteaed	47%	36%	4%	2%	8%	4%
Üldhariduskool	43%	48%	5%	2%	2%	1%
Huvikool	79%	7%	0%	0%	0%	14%
Kutseõppeasutus	50%	50%	0%	0%	0%	0%
Kõrgkool	40%	40%	0%	0%	0%	20%
Mittetulundusühing, sihtasutus	26%	26%	11%	11%	3%	24%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	50%	0%	17%	0%	0%	33%

6.4. Oleme seotud või kokku puutunud kui teiste asutuste keskkonnaharidusalaste tegevuste koordineerija	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastat	Kord kvartalis	Igakuise	Pidevalt
Kokku	70%	20%	2%	2%	1%	5%
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeri	40%	28%	4%	8%	0%	20%

ngute Keskus						
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	65%	24%	0%	0%	6%	6%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	55%	29%	6%	2%	3%	5%
Lasteaed	84%	14%	1%	0%	0%	1%
Üldhariduskool	83%	15%	0%	1%	1%	0%
Huvikool	79%	7%	7%	7%	0%	0%
Kutseõppeasutus	50%	50%	0%	0%	0%	0%
Kõrgkool	20%	60%	0%	0%	0%	20%
Mittetulundusühing, sihtasutus	53%	28%	0%	3%	0%	17%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	60%	20%	0%	0%	0%	20%

6.5. Oleme seotud või kokku puutunud kui teiste asutuste keskkonnahariduse-alase tegevuse püsiv rahaline toetaja	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastas	Kord kvartalis	Igakuise	Pidevalt
Kokku	91%	5%	1%	0%	1%	3%
Keskkonnaministeerium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteeringute Keskus	88%	4%	0%	0%	4%	4%
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	94%	0%	0%	0%	0%	6%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	62%	20%	6%	0%	2%	11%
Lasteaed	97%	3%	0%	0%	0%	0%
Üldhariduskool	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Huvikool	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Kutseõppeasutus	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Kõrgkool	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	94%	3%	0%	0%	0%	3%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	100%	0%	0%	0%	0%	0%

6.6. Oleme seotud või kokku puutunud kui teiste asutuste keskkonnahariduse-alase	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord-kaks aastas	Kord kvartalis	Igakuise	Pidevalt
--	--------------	----------------	------------------	----------------	----------	----------

tegevuse episoodiline/projekti põhine rahaline toetaja						
Kokku	76%	18%	2%	1%	0%	2%
Keskkonnaministee- rium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteerin- gute Keskus	48%	44%	0%	4%	0%	4%
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	80%	13%	0%	0%	0%	7%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	39%	41%	11%	0%	2%	8%
Lasteaed	93%	5%	1%	0%	0%	1%
Üldhariduskool	87%	13%	0%	0%	0%	0%
Huvikool	93%	0%	0%	7%	0%	0%
Kutseõppeasutus	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Kõrgkool	80%	20%	0%	0%	0%	0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	70%	24%	3%	0%	0%	3%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	83%	17%	0%	0%	0%	0%

6.7. Oleme seotud või kokku puutunud kui Teiste asutuste keskkonnahariduse- alase tegevuse toetaja oma kollektiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vmt	Mitte kunagi	On ette tulnud	Kord- kaks aastas	Kord kvartalis	Igakuiselt	Pidevalt
Kokku	59%	23%	5%	1%	2%	10%
Keskkonnaministee- rium ja selle valitsemisala asutused; Keskkonnainvesteerin- gute Keskus	12%	8%	4%	4%	8%	64%
Haridus- ja Teadusministeerium ja selle valitsemisala asutused	47%	47%	0%	0%	0%	6%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	49%	30%	5%	2%	5%	11%
Lasteaed	71%	19%	7%	0%	1%	2%
Üldhariduskool	71%	24%	4%	0%	0%	1%

Huvikool	81%	6%	6%	0%	0%	6%
Kutseõppeasutus	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Kõrgkool	60%	20%	0%	0%	0%	20%
Mittetulundusühing, sihtasutus	46%	26%	6%	3%	3%	17%
Ettevõte (äriühing, omandist sõltumata)	25%	25%	0%	0%	0%	50%

Lisa 3. Hinnangud erinevate tegevussuundade olulisuse kohta keskkonnateadlikkuse tõstmisel Eestis organisatsioonitüüpide kaupa

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Riikliku keskkonnajärelevalve tugevdamine (näit. rikkumiste karistamine)				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv		4	17	4	2	27
	%		14,8%	63,0%	14,8%	7,4%	100,0%
HTM	Arv		5	8	3	1	17
	%		29,4%	47,1%	17,6%	5,9%	100,0%
KOV asutused	Arv		20	34	4	0	58
	%		34,5%	58,6%	6,9%	0,0%	100,0%
Lasteaed	Arv		44	89	4	8	145
	%		30,3%	61,4%	2,8%	5,5%	100,0%
Üldhariduskool	Arv		25	75	9	5	114
	%		21,9%	65,8%	7,9%	4,4%	100,0%
Huvikool	Arv		1	8	1	0	10
	%		10,0%	80,0%	10,0%	0,0%	100,0%
Kutseõppeasutus	Arv		0	2	2	0	4
	%		0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
Kõrgkool	Arv		0	4	0	0	4
	%		0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv		11	20	4	1	36
	%		30,6%	55,6%	11,1%	2,8%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv		2	4	0	0	6
	%		33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku	Arv		112	261	31	17	421
	%		26,6%	62,0%	7,4%	4,0%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Keskkonnaõiguse edasi arendamine				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv		2	19	3	3	27
	%		7,4%	70,4%	11,1%	11,1%	100,0%
HTM	Arv		3	9	3	2	17
	%		17,6%	52,9%	17,6%	11,8%	100,0%
KOV asutused	Arv		18	37	3	0	58
	%		31,0%	63,8%	5,2%	0,0%	100,0%
Lasteaed	Arv		30	105	1	9	145
	%		20,7%	72,4%	0,7%	6,2%	100,0%
Üldhariduskool	Arv		16	87	5	5	113
	%		14,2%	77,0%	4,4%	4,4%	100,0%
Huvikool	Arv		1	7	1	0	9
	%		11,1%	77,8%	11,1%	0,0%	100,0%
Kutseõppeasutus	Arv		0	4	0	0	4
	%		0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kõrgkool	Arv		1	3	0	0	4
	%		25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv		11	23	0	2	36
	%		30,6%	63,9%	0,0%	5,6%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv		3	3	0	0	6
	%		50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku	Arv		85	297	16	21	419
	%		20,3%	70,9%	3,8%	5,0%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Keskkonnatemaatika senisest parem ja süsteemsem loimimine formaalharidusse (lasteaiad, üldhariduskoolid, kutse- ja kõrgkoolid)				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv		23	4	0	0	27

	riium	%	85,2%	14,8%	0,0%	0,0%	100,0%
	HTM	Arv	6	11	0	0	17
		%	35,3%	64,7%	0,0%	0,0%	100,0%
	KOV asutused	Arv	31	28	1	0	60
		%	51,7%	46,7%	1,7%	0,0%	100,0%
	Lasteaed	Arv	92	59	1	0	152
		%	60,5%	38,8%	0,7%	0,0%	100,0%
	Üldhariduskool	Arv	55	58	1	0	114
		%	48,2%	50,9%	0,9%	0,0%	100,0%
	Huvikool	Arv	4	4	0	1	9
		%	44,4%	44,4%	0,0%	11,1%	100,0%
	Kutseõppeasutus	Arv	2	2	0	0	4
		%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Kõrgkool	Arv	2	2	0	0	4
		%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	32	3	0	1	36
		%	88,9%	8,3%	0,0%	2,8%	100,0%
	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	4	2	0	0	6
		%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku		Arv	251	173	3	2	429
		%	58,5%	40,3%	0,7%	0,5%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Keskkonnahariduse/õpetuse pakkumine väljaspool formaalharidust (sh täiskasvanutele)				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
	Keskkonnaministee-riium	Arv	18	6	3	0	27
		%	66,7%	22,2%	11,1%	0,0%	100,0%
	HTM	Arv	5	10	2	0	17
		%	29,4%	58,8%	11,8%	0,0%	100,0%
	KOV asutused	Arv	23	32	4	0	59
		%	39,0%	54,2%	6,8%	0,0%	100,0%
	Lasteaed	Arv	47	96	1	0	144
		%	32,6%	66,7%	0,7%	0,0%	100,0%
	Üldhariduskool	Arv	41	68	3	3	115
		%	35,7%	59,1%	2,6%	2,6%	100,0%
	Huvikool	Arv	3	5	1	0	9
		%	33,3%	55,6%	11,1%	0,0%	100,0%
	Kutseõppeasutus	Arv	1	3	0	0	4
		%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Kõrgkool	Arv	1	3	0	0	4
		%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	29	7	0	0	36
		%	80,6%	19,4%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	2	4	0	0	6
		%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku		Arv	170	234	14	3	421
		%	40,4%	55,6%	3,3%	0,7%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Formaalhariduse ja mitteformaalse keskkonnahariduse (näiteks huviringid, õpingid, huvikoolid, kursused, talgud, matkad, seminarid, tegevused jm) lõimimine				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
	Keskkonnaministee-riium	Arv	21	6	0	0	27
		%	77,8%	22,2%	0,0%	0,0%	100,0%
	HTM	Arv	6	11	0	0	17
		%	35,3%	64,7%	0,0%	0,0%	100,0%
	KOV asutused	Arv	20	37	2	0	59
		%	33,9%	62,7%	3,4%	0,0%	100,0%
	Lasteaed	Arv	60	83	2	1	146
		%	41,1%	56,8%	1,4%	0,7%	100,0%

Üldhariduskool	Arv	56	59	0	0	115
	%	48,7%	51,3%	0,0%	0,0%	100,0%
	Huvikool	Arv	3	6	0	9
		%	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%
	Kutseõppeasutus	Arv	3	1	0	4
		%	75,0%	25,0%	0,0%	100,0%
	Kõrgkool	Arv	1	3	0	4
		%	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%
	Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	27	8	0	36
		%	75,0%	22,2%	0,0%	100,0%
	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	3	3	0	6
		%	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Kokku	Arv	200	217	4	423
		%	47,3%	51,3%	0,9%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Õpetajakoolitus				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	18	8	0	1	27	
	%	66,7%	29,6%	0,0%	3,7%	100,0%	
HTM	Arv	7	10	0	0	17	
	%	41,2%	58,8%	0,0%	0,0%	100,0%	
KOV asutused	Arv	23	34	2	0	59	
	%	39,0%	57,6%	3,4%	0,0%	100,0%	
Lasteaed	Arv	98	58	0	0	156	
	%	62,8%	37,2%	0,0%	0,0%	100,0%	
Üldhariduskool	Arv	51	63	1	0	115	
	%	44,3%	54,8%	0,9%	0,0%	100,0%	
Huvikool	Arv	2	7	0	0	9	
	%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kutseõppeasutus	Arv	1	3	0	0	4	
	%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kõrgkool	Arv	3	1	0	0	4	
	%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	28	8	0	0	36	
	%	77,8%	22,2%	0,0%	0,0%	100,0%	
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	3	3	0	0	6	
	%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kokku	Arv	234	195	3	1	433	
	%	54,0%	45,0%	0,7%	0,2%	100,0%	

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:			Keskkonnateadlikkust väärtustavate kodanikualgatuste toetamine				Kokku
			Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	16	10	0	1	27	
	%	59,3%	37,0%	0,0%	3,7%	100,0%	
HTM	Arv	5	12	0	0	17	
	%	29,4%	70,6%	0,0%	0,0%	100,0%	
KOV asutused	Arv	22	38	1	0	61	
	%	36,1%	62,3%	1,6%	0,0%	100,0%	
Lasteaed	Arv	76	70	2	0	148	
	%	51,4%	47,3%	1,4%	0,0%	100,0%	
Üldhariduskool	Arv	41	72	2	0	115	
	%	35,7%	62,6%	1,7%	0,0%	100,0%	
Huvikool	Arv	4	5	0	0	9	
	%	44,4%	55,6%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kutseõppeasutus	Arv	3	1	0	0	4	
	%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kõrgkool	Arv	2	1	1	0	4	
	%	50,0%	25,0%	25,0%	0,0%	100,0%	
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	25	10	1	0	36	
	%	69,4%	27,8%	2,8%	0,0%	100,0%	

	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	4	2	0	0	6
		%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku		Arv	198	221	7	1	427
		%	46,4%	51,8%	1,6%	0,2%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:		Keskkonnaküsimuste kajastamine meedias				Kokku
		Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	18	8	0	1	27
	%	66,7%	29,6%	0,0%	3,7%	100,0%
HTM	Arv	6	11	0	0	17
	%	35,3%	64,7%	0,0%	0,0%	100,0%
KOV asutused	Arv	20	40	1	0	61
	%	32,8%	65,6%	1,6%	0,0%	100,0%
Lasteaed	Arv	62	85	1	0	148
	%	41,9%	57,4%	0,7%	0,0%	100,0%
Üldhariduskool	Arv	38	77	0	0	115
	%	33,0%	67,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Huvikool	Arv	1	8	0	0	9
	%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
Kutseõppeasutus	Arv	3	0	1	0	4
	%	75,0%	0,0%	25,0%	0,0%	100,0%
Kõrgkool	Arv	2	2	0	0	4
	%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	23	13	0	0	36
	%	63,9%	36,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	4	1	1	0	6
	%	66,7%	16,7%	16,7%	0,0%	100,0%
Kokku	Arv	177	245	4	1	427
	%	41,5%	57,4%	0,9%	0,2%	100,0%

11. Kui olulised on Teie arvates Eestis keskkonnateadlikkuse tõstmisel järgmised tegevussuunad:		Avalikud keskkonnateabepunktid				Kokku
		Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	8	15	2	1	26
	%	30,8%	57,7%	7,7%	3,8%	100,0%
HTM	Arv	3	9	2	1	15
	%	20,0%	60,0%	13,3%	6,7%	100,0%
KOV asutused	Arv	11	31	14	1	57
	%	19,3%	54,4%	24,6%	1,8%	100,0%
Lasteaed	Arv	40	92	8	2	142
	%	28,2%	64,8%	5,6%	1,4%	100,0%
Üldhariduskool	Arv	25	68	13	7	113
	%	22,1%	60,2%	11,5%	6,2%	100,0%
Huvikool	Arv	2	7	0	0	9
	%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
Kutseõppeasutus	Arv	0	3	1	0	4
	%	0,0%	75,0%	25,0%	0,0%	100,0%
Kõrgkool	Arv	1	2	0	0	3
	%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	14	16	4	1	35
	%	40,0%	45,7%	11,4%	2,9%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	3	3	0	0	6
	%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku	Arv	107	246	44	13	410
	%	26,1%	60,0%	10,7%	3,2%	100,0%

Lisa 4. Hinnangud koostööd takistavate tegurite olulisuse kohta
(organisatsioonitüüpide kaupa)

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Omavalitsuste kesine huvi					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheoluline takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	1	17	6	2	1	27	
	%	3,7%	63,0%	22,2%	7,4%	3,7%	100,0%	
HTM	Arv	1	5	0	4	5	15	
	%	6,7%	33,3%	0,0%	26,7%	33,3%	100,0%	
KOV asutused	Arv	3	16	21	13	5	58	
	%	5,2%	27,6%	36,2%	22,4%	8,6%	100,0%	
Lasteaed	Arv	12	47	27	37	17	140	
	%	8,6%	33,6%	19,3%	26,4%	12,1%	100,0%	
Üldhariduskool	Arv	7	33	33	19	11	103	
	%	6,8%	32,0%	32,0%	18,4%	10,7%	100,0%	
Huvikool	Arv	1	3	1	0	3	8	
	%	12,5%	37,5%	12,5%	0,0%	37,5%	100,0%	
Kutseõppeasutus	Arv	0	3	0	0	0	3	
	%	0,0%	100,0 %	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kõrgkool	Arv	1	1	1	0	1	4	
	%	25,0%	25,0%	25,0%	0,0%	25,0%	100,0%	
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	7	15	5	5	2	34	
	%	20,6%	44,1%	14,7%	14,7%	5,9%	100,0%	
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	1	1	0	1	2	5	
	%	20,0%	20,0%	0,0%	20,0%	40,0%	100,0%	
Kokku	Arv	Arv	141	94	81	47	397	
	%	%	35,5%	23,7%	20,4%	11,8%	100,0%	

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Lasteaedade ja koolide juhtide kesine huvi					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheolulin e takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	9	11	3	3	1	27	
	%	33,3%	40,7%	11,1%	11,1%	3,7%	100,0%	
HTM	Arv	1	4	2	5	3	15	
	%	6,7%	26,7%	13,3%	33,3%	20,0%	100,0%	
KOV asutused	Arv	7	21	13	12	3	56	
	%	12,5%	37,5%	23,2%	21,4%	5,4%	100,0%	
Lasteaed	Arv	11	45	21	62	4	143	
	%	7,7%	31,5%	14,7%	43,4%	2,8%	100,0%	
Üldhariduskool	Arv	5	37	15	41	5	103	
	%	4,9%	35,9%	14,6%	39,8%	4,9%	100,0%	
Huvikool	Arv	1	1	1	2	2	7	
	%	14,3%	14,3%	14,3%	28,6%	28,6%	100,0%	
Kutseõppeasutus	Arv	0	2	1	0	0	3	
	%	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kõrgkool	Arv	0	2	1	0	1	4	
	%	0,0%	50,0%	25,0%	0,0%	25,0%	100,0%	
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	10	14	3	6	2	35	
	%	28,6%	40,0%	8,6%	17,1%	5,7%	100,0%	
Ettevõte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	1	2	0	2	0	5	
	%	20,0%	40,0%	0,0%	40,0%	0,0%	100,0%	
Kokku	Arv	45	139	60	133	21	398	
	%	11,3%	34,9%	15,1%	33,4%	5,3%	100,0%	

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Lasteaia- ja kooliõpetajate kesine huvi					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheolulin e takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	9	9	4	5	0	27	
	%	33,3%	33,3%	14,8%	18,5%	0,0%	100,0%	
HTM	Arv	0	5	4	3	3	15	
	%	0,0%	33,3%	26,7%	20,0%	20,0%	100,0%	
KOV asutused	Arv	5	27	7	13	4	56	
	%	8,9%	48,2%	12,5%	23,2%	7,1%	100,0%	
Lasteaed	Arv	19	43	15	59	5	141	
	%	13,5%	30,5%	10,6%	41,8%	3,5%	100,0%	
Üldhariduskool	Arv	12	34	19	34	3	102	
	%	11,8%	33,3%	18,6%	33,3%	2,9%	100,0%	
Huvikool	Arv	1	2	2	1	2	8	
	%	12,5%	25,0%	25,0%	12,5%	25,0%	100,0%	
Kutseõppeasutus	Arv	0	2	1	0	0	3	
	%	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%	
Kõrgkool	Arv	0	1	1	0	2	4	
	%	0,0%	25,0%	25,0%	0,0%	50,0%	100,0%	
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	8	15	5	5	2	35	
	%	22,9%	42,9%	14,3%	14,3%	5,7%	100,0%	
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	1	2	0	2	0	5	
	%	20,0%	40,0%	0,0%	40,0%	0,0%	100,0%	
Kokku	Arv	55	140	58	122	21	396	
	%	13,9%	35,4%	14,6%	30,8%	5,3%	100,0%	

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Lasteaia- ja kooliõpetajate ülekoormatus/ajapuudus					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheolulin e takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	11	10	4	0	2	27	
	%	40,7%	37,0%	14,8%	0,0%	7,4%	100,0%	
HTM	Arv	5	7	2	0	1	15	
	%	33,3%	46,7%	13,3%	0,0%	6,7%	100,0%	
KOV asutused	Arv	11	27	11	4	4	57	
	%	19,3%	47,4%	19,3%	7,0%	7,0%	100,0%	
Lasteaed	Arv	24	74	21	19	5	143	
	%	16,8%	51,7%	14,7%	13,3%	3,5%	100,0%	
Üldhariduskool	Arv	35	45	16	6	1	103	
	%	34,0%	43,7%	15,5%	5,8%	1,0%	100,0%	
Huvikool	Arv	2	5	0	0	1	8	
	%	25,0%	62,5%	0,0%	0,0%	12,5%	100,0%	
Kutseõppeasutus	Arv	1	1	1	0	1	4	
	%	25,0%	25,0%	25,0%	0,0%	25,0%	100,0%	
Kõrgkool	Arv	2	0	1	0	1	4	
	%	50,0%	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%	100,0%	
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	13	12	7	1	1	34	
	%	38,2%	35,3%	20,6%	2,9%	2,9%	100,0%	
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	1	3	0	0	1	5	
	%	20,0%	60,0%	0,0%	0,0%	20,0%	100,0%	
Kokku	Arv	105	184	63	30	18	400	
	%	26,2%	46,0%	15,8%	7,5%	4,5%	100,0%	

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Mitteformaalse keskkonnahariduse keskuste kitsas spetsialiseeritus oma (kohalikule) teemale					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheolulin e takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	

	Keskonnaministee- rium	Arv	0	3	17	4	3	27
		%	0,0%	11,1%	63,0%	14,8%	11,1%	100,0%
	HTM	Arv	1	3	4	4	3	15
		%	6,7%	20,0%	26,7%	26,7%	20,0%	100,0%
	KOV asutused	Arv	0	19	19	12	7	57
		%	0,0%	33,3%	33,3%	21,1%	12,3%	100,0%
	Lasteaed	Arv	10	41	47	21	22	141
		%	7,1%	29,1%	33,3%	14,9%	15,6%	100,0%
	Üldhariduskool	Arv	1	22	46	22	10	101
		%	1,0%	21,8%	45,5%	21,8%	9,9%	100,0%
	Huvikool	Arv	1	1	2	2	2	8
		%	12,5%	12,5%	25,0%	25,0%	25,0%	100,0%
	Kutseõppeasutus	Arv	0	1	1	1	1	4
		%	0,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	100,0%
	Kõrgkool	Arv	0	2	0	1	0	3
		%	0,0%	66,7%	0,0%	33,3%	0,0%	100,0%
	Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	3	7	10	13	2	35
		%	8,6%	20,0%	28,6%	37,1%	5,7%	100,0%
	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	0	1	3	0	2	6
		%	0,0%	16,7%	50,0%	0,0%	33,3%	100,0%
Kokku		Arv	16	100	149	80	52	397
		%	4,0%	25,2%	37,5%	20,2%	13,1%	100,0%

Millised tegurid pärsivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Keskonnahariduse keskuste ekspositsioonide ebahuvitavus ja infrastruktuuri ebapiisavus					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheolulin e takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
	Keskonnaministeerium	Arv	2	12	6	2	4	26
		%	7,7%	46,2%	23,1%	7,7%	15,4%	100,0%
	HTM	Arv	0	4	2	5	4	15
		%	0,0%	26,7%	13,3%	33,3%	26,7%	100,0%
	KOV asutused	Arv	2	26	11	11	6	56
		%	3,6%	46,4%	19,6%	19,6%	10,7%	100,0%
	Lasteaed	Arv	9	43	33	34	23	142
		%	6,3%	30,3%	23,2%	23,9%	16,2%	100,0%
	Üldhariduskool	Arv	3	29	25	37	9	103
		%	2,9%	28,2%	24,3%	35,9%	8,7%	100,0%
	Huvikool	Arv	0	2	0	2	4	8
		%	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%	50,0%	100,0%
	Kutseõppeasutus	Arv	0	1	1	1	1	4
		%	0,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	100,0%
	Kõrgkool	Arv	0	3	0	0	1	4
		%	0,0%	75,0%	0,0%	0,0%	25,0%	100,0%
	Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	3	16	6	6	4	35
		%	8,6%	45,7%	17,1%	17,1%	11,4%	100,0%
	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	0	4	1	1	0	6
		%	0,0%	66,7%	16,7%	16,7%	0,0%	100,0%
Kokku		Arv	19	140	85	99	56	399
		%	4,8%	35,1%	21,3%	24,8%	14,0%	100,0%

Millised tegurid pärsivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Teadmatus keskkonnahariduse keskuste pakutavatest tegevustest					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheolulin e takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
	Keskonnaministee- rium	Arv	4	15	5	3	0	27
		%	14,8%	55,6%	18,5%	11,1%	0,0%	100,0%
	HTM	Arv	1	11	1	1	1	15
		%	6,7%	73,3%	6,7%	6,7%	6,7%	100,0%
	KOV asutused	Arv	13	27	10	4	2	56
		%	23,2%	48,2%	17,9%	7,1%	3,6%	100,0%

Lasteaed	Arv	35	58	21	19	9	142
	%	24,6%	40,8%	14,8%	13,4%	6,3%	100,0%
Üldhariduskool	Arv	13	46	23	19	3	104
	%	12,5%	44,2%	22,1%	18,3%	2,9%	100,0%
Huvikool	Arv	0	4	2	0	2	8
	%	0,0%	50,0%	25,0%	0,0%	25,0%	100,0%
Kutseõppeasutus	Arv	0	3	0	0	0	3
	%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kõrgkool	Arv	1	3	0	0	0	4
	%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	5	19	5	3	3	35
	%	14,3%	54,3%	14,3%	8,6%	8,6%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	0	5	0	1	0	6
	%	0,0%	83,3%	0,0%	16,7%	0,0%	100,0%
Kokku	Arv	72	191	67	50	20	400
	%	18,0%	47,8%	16,8%	12,5%	5,0%	100,0%

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Koolide kaugus keskkonnahariduse keskustest ja suur transpordikulu sinnasõiduks					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheoluline takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	15	11	1	0	0	0	27
	%	55,6%	40,7%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
HTM	Arv	5	8	0	1	1	1	15
	%	33,3%	53,3%	0,0%	6,7%	6,7%	6,7%	100,0%
KOV asutused	Arv	20	26	5	4	1	1	56
	%	35,7%	46,4%	8,9%	7,1%	1,8%	1,8%	100,0%
Lasteaed	Arv	67	53	11	6	6	6	143
	%	46,9%	37,1%	7,7%	4,2%	4,2%	4,2%	100,0%
Üldhariduskool	Arv	58	33	9	3	1	1	104
	%	55,8%	31,7%	8,7%	2,9%	1,0%	1,0%	100,0%
Huvikool	Arv	4	1	2	1	0	0	8
	%	50,0%	12,5%	25,0%	12,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Kutseõppeasutus	Arv	1	3	0	0	0	0	4
	%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kõrgkool	Arv	1	3	0	0	0	0	4
	%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	13	14	4	0	4	4	35
	%	37,1%	40,0%	11,4%	0,0%	11,4%	11,4%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	5	1	0	0	0	0	6
	%	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kokku	Arv	189	153	32	15	13	13	402
	%	47,0%	38,1%	8,0%	3,7%	3,2%	3,2%	100,0%

Millised tegurid pärivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Keskkonnahariduse keskuste passiivsus					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheoluline takistus	Ei ole takistus	Ei oska öelda	
Keskkonnaministeerium	Arv	1	8	6	11	1	1	27

	rium	%	3,7%	29,6 %	22,2%	40,7%	3,7%	100,0%
	HTM	Arv	2	3	4	3	3	15
		%	13,3%	20,0 %	26,7%	20,0%	20,0%	100,0%
	KOV asutused	Arv	5	22	15	7	7	56
		%	8,9%	39,3 %	26,8%	12,5%	12,5%	100,0%
	Lasteaed	Arv	15	43	27	38	19	142
		%	10,6%	30,3 %	19,0%	26,8%	13,4%	100,0%
	Üldhariduskool	Arv	5	29	29	28	12	103
		%	4,9%	28,2 %	28,2%	27,2%	11,7%	100,0%
	Huvikool	Arv	1	2	1	2	2	8
		%	12,5%	25,0 %	12,5%	25,0%	25,0%	100,0%
	Kutseõppeasutus	Arv	0	2	2	0	0	4
		%	0,0%	50,0 %	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Kõrgkool	Arv	1	1	0	1	1	4
		%	25,0%	25,0 %	0,0%	25,0%	25,0%	100,0%
	Mittetulundusühing, sihtasutus	Arv	4	8	13	3	7	35
		%	11,4%	22,9 %	37,1%	8,6%	20,0%	100,0%
	Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	Arv	1	2	0	1	1	5
		%	20,0%	40,0 %	0,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Kokku		Arv	35	120	97	94	53	399
		%	8,8%	30,1 %	24,3%	23,6%	13,3%	100,0%

Millised tegurid pärsivad formaalharidusasutuste ja mitteformaalset keskkonnaharidust pakkuvate keskuste koostööd?			Keskkonnahariduse keskuste ülekoormatus					Kokku
			Väga oluline takistus	Oluline takistus	Väheoluli ne takistus	Ei ole takistus	Ei oska õelda	
Keskkonnaministee- rium		Arv	5	10	6	6	0	27
		%	18,5%	37,0%	22,2%	22,2%	0,0%	100,0%
HTM		Arv	1	5	3	1	5	15
		%	6,7%	33,3%	20,0%	6,7%	33,3%	100,0%
KOV asutused		Arv	2	16	12	7	19	56
		%	3,6%	28,6%	21,4%	12,5%	33,9%	100,0%
Lasteaed		Arv	6	43	22	22	46	139
		%	4,3%	30,9%	15,8%	15,8%	33,1%	100,0%
Üldhariduskool		Arv	5	28	21	18	32	104
		%	4,8%	26,9%	20,2%	17,3%	30,8%	100,0%
Huvikool		Arv	0	3	2	1	2	8
		%	0,0%	37,5%	25,0%	12,5%	25,0%	100,0%
Kutseõppeasutus		Arv	0	0	1	0	2	3
		%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%	100,0%
Kõrgkool		Arv	2	1	0	0	1	4
		%	50,0%	25,0%	0,0%	0,0%	25,0%	100,0%
Mittetulundusühing, sihtasutus		Arv	2	9	8	4	11	34
		%	5,9%	26,5%	23,5%	11,8%	32,4%	100,0%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)		Arv	2	1	0	0	2	5
		%	40,0%	20,0%	0,0%	0,0%	40,0%	100,0%
Kokku		Arv	25	116	75	59	120	395
		%	6,3%	29,4%	19,0%	14,9%	30,4%	100,0%

Lisa 5. Tulemused ootuste kohta konkreetsetele asutustele organisatsioonitüüpide kaupa

Riigimetsa Majandamise Keskus

	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/ meetodikate ja õppevahendite koostajana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalaste tegevuste koordineerijana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalase tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalase tegevuse episoodilise/ projektipõhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalase tegevuse toetajana oma kollektsooni, eksposit-siooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	Ei peaaesimest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskkonnaministeerium	30%	0%	7%	22%	96%	67%	4%	4%
HTM ja selle valitsemisala asutused	36%	12%	8%	32%	44%	28%	0%	4%
Kohaliku omavalitsuse valitsemis-asutused	32%	18%	18%	28%	36%	25%	1%	1%
Lasteaed	62%	23%	25%	40%	53%	29%	2%	5%
Üldhariduskool	47%	23%	22%	43%	58%	30%	2%	2%
Huvikool	10%	4%	4%	6%	10%	4%	2%	4%
Kutseõppe-asutus	57%	0%	14%	14%	29%	14%	0%	0%
Kõrgkool	50%	17%	17%	50%	67%	17%	0%	0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	40%	11%	24%	41%	59%	33%	2%	9%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	43%	29%	14%	0%	71%	14%	0%	14%

Keskkonnaamet

	Keskkonnahariduse õppe läbiviijate nõustaja/koolitaja/metoodikate ja õppevahendite koostajana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalaste tegevuste koordineerijana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalaste tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalaste tegevuse episoodilise/projekti-põhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnaharidusalaste tegevuse toetajana oma kollektiooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskkonnaministeerium	85%	48%	0%	15%	74%	74%	0%	4%
HTM ja selle valitsemisala asutused	44%	36%	32%	32%	20%	20%	0%	4%
Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused	43%	33%	23%	26%	25%	13%	0%	1%
Lasteaed	61%	38%	40%	42%	31%	25%	1%	6%
Üldhariduskool	54%	33%	39%	32%	34%	27%	2%	5%
Huvikool	8%	6%	6%	6%	2%	2%	0%	6%
Kutseõppeasutus	57%	0%	43%	29%	0%	14%	0%	0%
Kõrgkool	33%	33%	33%	33%	50%	33%	0%	0%
Mittetulundusühing, sihtasutus	61%	46%	37%	41%	46%	30%	0%	7%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	43%	86%	0%	43%	43%	29%	0%	0%

Eesti Loodusmuuseum

	Keskonna- hariduse õppe läbiviijate nõustaja/ koolitaja/ metoodikate ja õppevahendite koostajana	Teiste asutuste keskkon- nahaaridus-alaste tegevuste koordineerijana	Teiste asutuste keskkonnahaariduse- alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnahaariduse- alase tegevuse episoodilise/ projektipõhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnahaariduse- alase tegevuse toetajana oma kollekt- siooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organi- seerimise vm	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskonna- ministeerium	74%	7%	0%	4%	85%	52%	4%	4%
HTM ja selle valitsemisala asutused	36%	20%	4%	12%	48%	28%	0%	4%
Kohaliku omavalitsuse valitsemis- asutused	35%	16%	3%	11%	26%	18%	1%	9%
Lasteaed	52%	19%	6%	15%	40%	32%	3%	12%
Üldhariduskool	52%	19%	5%	12%	44%	38%	2%	8%
Huvikool	10%	0%	0%	2%	13%	6%	2%	4%
Kutseõppe- sutus	29%	14%	0%	29%	57%	29%	0%	0%
Kõrgkool	50%	33%	0%	0%	67%	50%	0%	0%
Mittetulundu- sühing, sihtasutus	54%	13%	2%	11%	48%	30%	4%	11%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	29%	29%	0%	0%	29%	14%	0%	29%

Haridus- ja Teadusministeerium

	Keskkonna- nahariduse õppe lõbivijate nõustaja/koolitaj a/metoodikate ja õppevahendite koostajana	Teiste asutuste keskkonna- haridus-alaste tegevuste koordineeri-jana	Teiste asutuste keskkonna-hariduse- alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonna- hariduse-alase tegevuse episoodilise/projekti -põhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnahariduse- alase tegevuse toetajana oma kollektsooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organi- seerimise vm	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskkonna- ministeerium	78%	56%	70%	30%	4%	26%	0%	7%
HTM ja selle valitsemisala asutused	44%	28%	28%	24%	8%	16%	0%	0%
Kohaliku omavalitsuse valitsemis- asutused	43%	26%	26%	20%	11%	15%	1%	5%
Lasteaed	66%	37%	43%	30%	14%	27%	0%	5%
Üldharidus- kool	46%	41%	46%	22%	8%	23%	2%	5%
Huvikool	4%	2%	8%	6%	2%	8%	0%	4%
Kutseõppe- asutus	57%	29%	43%	14%	0%	14%	0%	0%
Kõrgkool	17%	67%	50%	50%	0%	17%	0%	0%
Mittetulun- dusühing, sihtasutus	46%	41%	50%	39%	9%	30%	0%	4%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	57%	43%	57%	29%	14%	14%	0%	14%

Kohaliku omavalitsuse valitsemisasutused

	Keskonna- nahariduse õppe läbivijate nõustaja/ koolitaja/metoo- dikate ja õppevahendite koostajana	Teiste asutuste keskkonnaharidus- alaste tegevuste koordineerijana	Teiste asutuste keskkonnahariduse- alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonna- hariduse-alase tegevuse episoodilise/projekti põhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonnahariduse- alase tegevuse toetajana oma kollektsooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organi- seerimise vm	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskonna- ministeerium	0%	11%	56%	37%	7%	70%	0%	7%
HTM ja selle valitsemisala asutused	8%	16%	20%	32%	8%	40%	0%	4%
Kohaliku omavalitsuse valitsemis- asutused	7%	15%	15%	23%	19%	43%	3%	0%
Lasteaed	11%	20%	35%	35%	20%	49%	2%	9%
Üldharidus- kool	1%	12%	29%	42%	14%	40%	4%	5%
Huvikool	2%	4%	8%	4%	2%	8%	0%	4%
Kutseõppe- asutus	0%	29%	57%	43%	29%	29%	0%	0%
Kõrgkool	0%	17%	33%	50%	0%	67%	0%	0%
Mittetulun- dusühing, sihtasutus	4%	9%	48%	48%	20%	37%	0%	4%
Ettevõte (äriühing, omandist sõltumata)	0%	14%	14%	43%	29%	14%	14%	14%

Mittetulundusühingud ja sihtasutused

	Keskkonna- hariduse õppe läbivijate nõustaja/ koolitaja/metoo- dikate ja õppe- vahendite koostajana	Teiste asutuste keskkonnaharidus- alaste tegevuste koordineerijana	Teiste asutuste keskkonnahariduse- alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonna- hariduse-alase tegevuse episoodilise/projekti- põhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonna-hariduse- alase tegevuse toetajana oma kollektsooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organiseerimise vm	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskkonna- ministeerium	52%	4%	4%	30%	41%	74%	0%	15%
HTM ja selle valitsemisala asutused	20%	8%	8%	24%	28%	28%	0%	16%
Kohaliku omavalitsuse valitsemis- asutused	14%	16%	1%	15%	23%	29%	1%	12%
Lasteaed	18%	14%	8%	27%	17%	38%	3%	21%
Üldharidus- kool	125	14%	2%	19%	20%	38%	5%	16%
Huvikool	8%	4%	0%	6%	10%	6%	0%	4%
Kutseõppe- asutus	29%	0%	0%	14%	57%	29%	0%	0%
Kõrgkool	17%	17%	0%	17%	17%	50%	0%	0%
Mittetulun- dusühing, sihtasutus	59%	24%	0%	11%	44%	41%	0%	2%
Ettevõtte (äriühing, omandist sõltumata)	14%	14%	0%	29%	43%	43%	0%	14%

Ettevõtted

	Keskkonna- nahariduse õppe läbivijate nõustaja/ koolitaja/metoo- dikate ja õppe- vahendite koostajana	Teiste asutuste keskkonnaharidus- alaste tegevuste koordineerijana	Teiste asutuste keskkonna-hariduse- alase tegevuse püsiva rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonna- hariduse-alase tegevuse episoodilise/projekti- põhise rahalise toetajana	Teiste asutuste keskkonna-hariduse- alase tegevuse toetajana oma kollektsooni, ekspositsiooni, kaitseala, matkarajaga vm	Muul viisil toetajana, nt ruumide, ürituste organi- seerimise vm	Ei pea senisest rohkemat toetamist vajalikuks	Ei oska öelda
Keskkonna- ministeerium	7%	0%	22%	56%	15%	74%	4%	11%
HTM ja selle valitsemisala asutused	12%	4%	20%	32%	12%	24%	0%	8%
Kohaliku omavalitsuse valitsemis- asutused	4%	3%	16%	28%	11%	26%	4%	11%
Lasteaed	6%	4%	29%	43%	15%	42%	2%	16%
Üldharidus- kool	2%	2%	15%	42%	8%	30%	2%	18%
Huvikool	0%	0%	4%	8%	6%	10%	0%	4%
Kutseõppe- asutus	0%	0%	14%	29%	29%	29%	0%	0%
Kõrgkool	0%	0%	17%	67%	17%	67%	0%	0%
Mittetulun- dusühing, sihtasutus	11%	0%	35%	52%	22%	48%	0%	7%
Ettevõte (äriühing, omandist sõltumata)	14%	14%	29%	14%	0%	43%	14%	0%

Lisa 6. Fookusgrupis osalenud

Jrk nr	Nimi	Organisatsioon
1	Eeva Kirsipuu	Peipsi Koostöö Keskus
2	Janika Ruusmaa	Tartu Keskkonnahariduse Keskus
3	Ingrid Kuligina	MTÜ Alutaguse Matkaklubi
4	Evi Piirsalu	Nõo Põhikool
5	Reet Kristian	Keskkonnaamet
6	Maris Laja	Tallinna Loomaaed
7	Ly Laanemets	MTÜ Lilli Looduskeskus
8	Tiina Neljandik	RMK Oandu Looduskeskus
9	Sirli Vijar	RMK Viimsi Looduskeskus
10	Piret Anier	Viljandi Vaba Waldorfkool
11	Vaili Talimäe	MTÜ Tritempora
12	Kristjan Sahtel	Keskkonnaamet